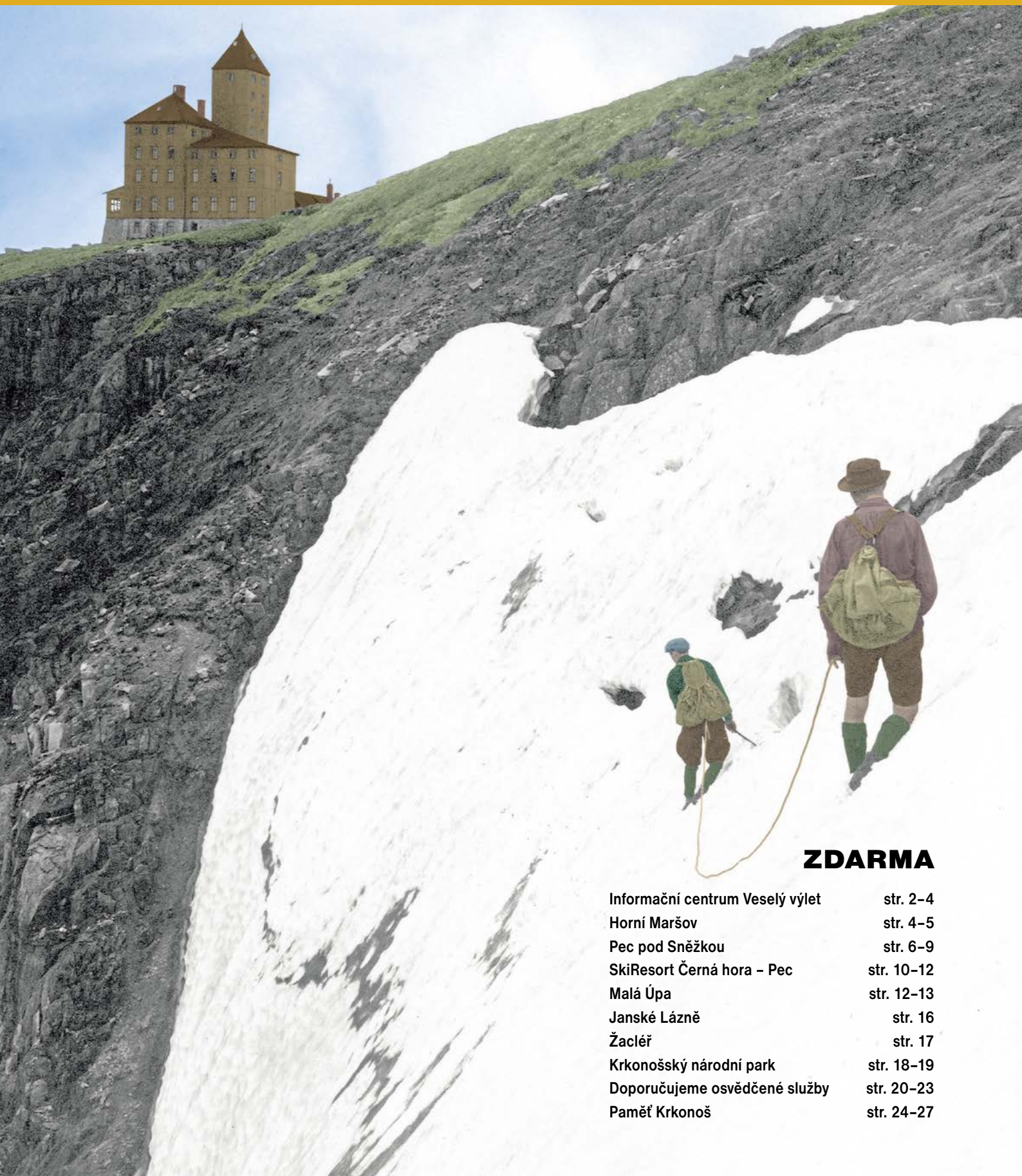

VESELÝ VÝLET®

KRKONOŠE / 45

ZIMA 2016

ZDARMA

Informační centrum Veselý výlet	str. 2-4
Horní Maršov	str. 4-5
Pec pod Sněžkou	str. 6-9
SkiResort Černá hora - Pec	str. 10-12
Malá Úpa	str. 12-13
Janské Lázně	str. 16
Žacléř	str. 17
Krkonošský národní park	str. 18-19
Doporučujeme osvědčené služby	str. 20-23
Paměť Krkonoš	str. 24-27

Stejně jako dnes si před devadesáti lety lyžaři užívali krásu Krkonoš při sjezdu z Luční hory k Výrovce, 1927.

Jízdy na rohačkách z Pomezních Bud jsou od roku 1815 nejstarším zimním sportem, 1925.

Učitel lyžování z Luční boudy Adolf Berger byl prvním skialpinistou v Krkonoších, 1914.

Rychlobruslaři na Malém Rybníku, asi 1935.

Freeride v jarním prašanu v Modrém dole, 1937.

Zimní radovánky přivedly na hřebeny Krkonoš také dva horolezce zachycené na titulní straně. Koncem 20. let traverzovali firnové pole na hraně Malé Sněžné jámy a jistě se cítili jako ve velehorách. Lidé začali objevovat krásy zimních hor už v 19. století, nejprve sjížděli úzké cesty na saních rohačkách, ale zásadní rozmach přineslo až lyžování. To je hlavním důvodem návštěvy hor dodnes. Ve východních Krkonoších si lyžaři nejprve oblíbili cvičné louky na Zahrádkách, Liščí louce, v Muldě a od roku 1928 sjezdovku pod novou kabinovou lanovkou na Černé hoře. Ti odvážnější se brzy vydávali na hřebeny. Dnes je to podobné, většina lyžařů si užívá upravené sjezdovky, na hřebeny vystupují běžkaři a v posledních letech stále častěji skialpinisté. Několik našich túr jsme popsali a přidali pravdivé příběhy.

Z JEDNÉ VODY NAČISTO

Výtvarníka, hudebníka, spisovatele a divadelníka Petra Nikla jsme osobně poznali nejprve jako loutkoherce. Při hudebním vystoupení ve starém kostele v Horním Maršově v červnu 2003 ve vzduchu létala jím vedená chlupatá lasička. Mikulášské divadlo 2003 v Rodinném výčepu zahrály vycpané veverky. Při vernisáži s koncertem v galerii U mistra s palmou v Náchodě v červenci 2014 rozkádá do rytmu hudby slepice liliputky zavřené v nedalekém kurníku. Petr Nikl je hračka. Snad pod vlivem své maminky, která navrhla všem dobře známé nafukovací nebo pískající pejsky, kočky, slony a žirafy. Vrcholem hrátek Petra Nikla a jeho přátel byla na jaře 2007 úžasná výstava hýbacích a hracích exponátů Orbis Pictus v Českém muzeu hudby v Praze, která měla premiéru v Paříži. Hezké výstavy Petra Nikla jsme viděli v Galerii Rudolfinum nebo Galerii hlavního města Prahy. Během letošní zimy se dvakrát představí v Krkonoších. Do soboty 23. ledna můžete vidět v Galerii města Trutnova výstavu Já jsem tvůj zajíc - dialog s maminkou. Od soboty 23. ledna se jeden z prvních držitelů prestižní ceny Jindřicha Chaloupeckého pro mladé umělce podpořené autoritou Václava Havla, Jiřího Koláře a Theodora Pištěka, držitel Magnesia litera za knihu roku 2008 Záhádky představí v Peci pod Sněžkou. Vystaví úplně nové práce z roku 2015 vytvořené bez zásahu štětce jen lavinovitým stékáním čínské tuše po rýžovém papíře. Pro galerii Veselý výlet v moderním dřevěném domě vybral živelně vzniklé imaginativní obrazce s ohledem na přímý kontakt s okolní přírodou plnou nespoutaných horských živlů.

Výstava obrazů Petra Nikla – Z jedné vody na čisto je otevřena denně v galerii Veselý výlet v Peci pod Sněžkou od 23. ledna do konce zimní sezóny 2016.

Výstava Kam se vydat s představenými krajinnými prvky, na jejichž obnově se podílel tým okolo Veselého výletu, je otevřena v Peci pod Sněžkou do 21. ledna.

Informační centra a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou nebo v Temném Dole usnadní a zpříjemní váš pobyt ve východních Krkonoších. Vypůjčíte si klíče od lesního hrádku Aichelburg i od Muzea Vápenka v Horních Albeřicích. Najdete tu novinky z regionu, bezplatné informační materiály, mapy Krkonoš a okolí, průvodce, pohlednice se známkami, české a německé knihy včetně dětských. Pro sběratele máme turistické vizitky, známky, odznaky, nálepky, štítky na hole a jiné drobnosti. Před cestou domů tu koupíte originální dárky a suvenýry, obrázky, fotografie a oblíbené figurky a loutky Krakonoše, sbírkové kameny, přívěsky, trička připomínající návštěvu Krkonoš. V Temném Dole si můžete objednat kopie dobových fotografií Krkonoš po výběru z našeho velkého archivu. Veselý výlet připravil dárkovou Čokoládu ze Sněžky s výtvarně zpracovanými obaly od několika autorů, které si můžete prohlédnout i na facebooku. Kvalitní česká čokoláda je buď sedmdesátiprocentní, nebo sladká mléčná. Oblíbené jsou krkonošské bylinné, medoviny, čajové směsi a léčivé nápoje. Široký výběr je v několika družích

přírodní značkové kosmetiky. Vedle běžných informací vám pomůžeme s přípravou programu či výběrem ubytování v údolí pod Sněžkou. Po celou provozní dobu je v Peci pod Sněžkou přístupný veřejný internet. Informační centra doplňují směnárny. Starší vydání Veselého výletu si můžete přečíst na našich webových stránkách, zbylé tištěné nabídneme v Temném Dole.

Galerie Veselý výlet je součástí obou informačních center. Aktuální i minulé autorské výstavy v Peci pod Sněžkou jsou představené na webových stránkách.

Pension Veselý výlet v Temném Dole je obklopený horskou přírodou i kulturními památkami. Hosté s námi konzultují vybraný program, který jim obohatíme o další náměty. Inspiraci přináší i samotný historický dům plný obrazů, fotografií a dokumentů nejen z Krkonoš. Vkusně vybavené pokoje, připojení k internetu Wi-Fi, sauna, vířivka, velká hala s kuchyňkou v moderní přístavbě i bohaté snídaně jsou samozřejmostí. Do pensionu přijíždějí skupiny přátel, kteří stejně jako velké rodiny využívají prostornou halu. Díky spojovací chodbě mezi oběma domy neomezují hlukem další hosty a nikdo neruší jejich zábavu. Před domem zastavují letní i zimní turistické a lyžařské autobusy. Ubytování hosté celoročně zaparkují i na parkovišti u infocentra v Peci. Ceník a informace o nabídce dalších služeb spojených s Veselým výletem najdete na webových stránkách.

Informační centrum, galerie, směnárna a obchod s dárky Veselý výlet v Peci pod Sněžkou čp. 196, tel. 499 736 130. **Informační centrum, galerie, směnárna a pension Veselý výlet v Temném Dole** čp. 46, Horní Maršov, PSČ 542 26, tel. 499 874 298. Jsou otevřeny denně od 8.30 do 18 hodin. Domluvíte se i německy a anglicky. Aktuality najdete i na facebooku Veselého výletu.

Pension Veselý výlet v Temném Dole nabízí ubytování se snídaní ve dvou a třílůžkových pokojích a apartmá, telefonická rezervace v infocentru, podrobnosti o ubytování v pensionu najdete na webových stránkách nebo vám je pošleme na požádání poštou.

E-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

Cyklos Majitelé chat 1970–1972 ukazuje rozdíl mezi pojmy chatař, chalupář a boudař.

Josef Klimeš v roce 1946 nad Dlouhým dolem s Křivou roklí za zády, později přejmenovanou na Červenkovu muldu.

CHATAŘI OD CHALUPÁŘE PAVLA ŠTECHY

Chataři se v Krkonoších nevyskytují, zato chalupářů máme požehnaně a boudařů spoustu. Proto fotografie Pavla Štechy ze známého cyklu *Majitelé chat 1970–1972* nepochází z Krkonoš, kde byl autor od roku 1984 chalupářem v Suchém Dole pod Rýchorami. Různě zaměřené soubory dokumentární fotografie se společenským podtextem jsou jeho vysoce ceněnou prací. Chataření bylo nejprve záležitostí trampů, ale v době nesvobody vytvořilo český fenomén. Lidé utíkali z měst do chatových kolonií a osad, aby s omezenými finančními, materiálovými a řemeslnými možnostmi budovali svoje panství. Později zabrali v důsledku vyhnání Němců a kolektivizace uvolněná zemědělská stavení pro chalupářství. Pavel Štecha fotografoval chataře v okolí Prahy. I u neobyčejnější chatičky zachycený vikendový vesničan má svou důstojnost. Autor fotografií nikoho nechtěl urazit nebo zesměšnit. I proto se k majitelům chat mohl po letech vrátit a příběh doplnit srovnávacím snímkem.

Výstavu *Chataři* připravila kurátorka Hana Buddeus pro loňské uvedení v Galerii UM při Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde profesor Pavel Štecha založil a dvacet let vedl atelier fotografie až do předčasné smrti v červenci 2004. Pojetím a adjustáží velkých zvětšenin volně odkazuje ke kultovní výstavě kurátorky Anny Fárové Plasy 9&9 z roku 1981, kde uvedla velkou zvětšeninu chataře z Káraného. Výstavu *Chataři* nemáme v Peci pod Sněžkou náhodou. Pavel Štecha byl váženým přítelem Veselého výletu a v galerii vystavujeme jeho třetí cyklus. Vedle výtvarné stránky nacházíme ještě jednu spojitost. V Krkonoších máme po staletí krásné české označení pro horské obydlí bouda, které převzala v podobě Baudé i lokální němčina. Trampské chaty kolem Vltavy, Berounky a Sázavy vznikaly po první světové válce, a když později Pražané a další měšťané přicházeli do Krkonoš, přinesli s sebou označení chata. Takže se objevilo třeba slovní spojení chata Luční bouda. Předloni redaktorka celorepublikového deníku napsala hezkou upoutávku na novou knihu emeritního ředitele Krkonošského muzea Miloslava Bartoše *Příběh Luční boudy*. Přestože autor ani jednou nepoužil slovo chata, paní redaktorka psala pouze o chatě. Proto výstavu věnujeme všem majitelům krkonošských bud a chalup. Přijďte se podívat a posuďte, jestli jste chataři nebo chalupáři a boudaři.

Výstava fotografií Pavel Štecha Chataři, galerie Veselý výlet v Peci pod Sněžkou, květen – červen 2016.

Nejllepší upravené stopy v Horním Maršově začínají na Reissovcích domcích. Při dobrých sněhových podmínkách sem ze středu horské obce vede upravená dvoukilometrová trasa, část Krkonošské magistrály. Mírně zvlněný úsek z Reissovek k Modrokamenné boudě je výborný pro pilování běžecké techniky bruslení i klasického stylu. V dobách našich dědů lyžaři stoupali k Modrým kamenům a dál k Černé hoře po prudkém úseku Tewegu neboli Cesty T. Zpáteční krkolomný sjezd serpentýnami byl pověstný. Dnes nahoru vede přes Krausovy boudy pohodlná široká lyžařská cesta s plynulým stoupáním. Na Krausovkách se trasa dělí. Mezi dvěma někdejšími hájovnami stoupá upravená cesta na Světlou horu s nejvyšším místem známým Signál. Odtud se vydáme buď na pěkný okruh přes Thammovy a Vlašské boudy nebo na Pěticestí uhnete doleva k Černé hoře a Peci pod Sněžkou. Druhý směr z Krausovek pokračuje na tradiční Teweg s mírným táhlým stoupáním přes Velké Pardubické boudy na Černou horu. Pod Černou pasekou navazuje dva kilometry dlouhá lesní cesta kopírující vrstevnici ve výšce 1220 metrů. Široká svážnice je vždy dobře vysněžená a upravená pro bruslení i klasiku. Při nedostatku sněhu v údolí tady jezdí lyžaři turisté i trénují špičkoví běžci.

Před sedmdesáti lety se Krkonoše vylidnily. Od ledna do listopadu 1946 odjelo z Trutnovska v pětadvaceti organizovaných transportech přes třicet tisíc starousedlíků do Německa. Mezi nimi také lyžaři a organizátoři lyžařských akcí. Do východních Krkonoš přišli noví lidé, místa po původních obyvatelích ovšem nikdy ani zdaleka nezaplňovali. Pohnutky vydat se v prvních měsících po válce do Horního Maršova byly různé. Učitel Václav Lukáš nebo člen finanční stráže Miroslav Pechan se vrátili tam, odkud je nacisté drsným způsobem v září 1938 vyhnali. Lesní inženýr Jaroslav Nevolet převzal lesní správu Czernin-Morzinského panství a zajistil hospodaření na osmi tisících hektarech lesů a luk východních Krkonoš. Řezníci a hostinští Oldřich Černý a František Zaoral přijali do národní správy dvě hospody na Bertholdově náměstí a očekávali jejich privatizaci.

František Souček a Jaroslav Falta u telefonního vedení při túře z Černé hory do Pece.

Josef Klimeš, Václav Lukáš, Sylvestr Holý, František Souček a Jaroslav Falta staví roku 1947 lyžařský můstek v Maršově.

Jaroslav Falta letí roku 1951 směrem k chalupě čp. 1 v Dolních Lysečínách, kde dnes Petra s Milanem Drahníkem provozují servis a půjčovnu lyží.

Dřevař František Kučera a textilák Jindřich Švejdar v Maršově vedle získané práce mohli výhodně koupit rodinné domky. Sylvestr Holý otevřel obchod s textilem a galanterií. Jiní přišli s jednou taškou osobních věcí a do roka se odstěhovali s majetkem na třech nákladních autech. Později je naše babička s peprným komentářem ráda jmenovala. Tři přátelé sportu se v Maršově roku 1945 prý usadili pro možnost rozvíjet v bezkonkurenčním prostředí své živnosti. Ve skutečnosti rodiny uumlavli ke stěhování do Krkonoš hlavně kvůli lyžování. Malíř a natěrač Jaroslav Falta (*1914), pekař Josef Klimeš (*1914) a elektrotechnik František Souček (*1925) se vůbec neznali. Všichni ve svých původních domovech aktivně sportovali nejen v Sokole. Jaroslav od Opočna vynikal v gymnastice, Josef z Humpolce v cyklistice i běhu na lyžích a František ze Svatoňovic v klasickém lyžování. Brzy se dali dohromady a vyrazili na lyžařské túry na hřebeny Krkonoš. Na nekalitní poválečný materiál pořídili fotografie, na kterých poznáváme jejich cíle. První zimu uspořádali běžecké lyžařské závody po Maršově se startem a cílem v areálu pivovaru u náměstí. V další zimní sezóně 1947 už závodili za Tělocvičnou jednotu Sokol Maršov IV. Ovšem tehdy k lyžování patřil skok na lyžích, závod sdružený byl hlavní disciplínou. Dnes skáčou jen specialisté, i na malý můstek si nikdo z nás netroufne. Za časů našich dědů skákali snad všichni trochu zdatní lyžaři a mnozí závodně. Podle znalců historie skoků na lyžích Josefa a Standy Slavíkových z Harrachova byly v ČR můstky v 220 lokalitách, dnes už jen ve čtrnácti. Skokanský můstek měli v Peci, Malé Úpě, Svobodě nad Úpou, Zacléřích, mezinárodními závody ověřený stál u náměstí v Janských Lázních. V Horním Maršově v roce 1945 nebyl žádný a to nemohli naši dědové tak nechat. O pomoc požádali největšího odborníka na stavbu skokanských můstků v zemi architekta Karla Jarolíma. Ten navrhl přes čtyři stovky můstků, posledním jeho dílem byl ten pro mistrovství světa 1970 na Štrbském Plese ve Vysokých Tatrách. V Maršově společně realizovali mnohem skromnější projekt. Vybrali prudkou stráň na pravé

straně začátku lysečinského údolí a maximálně využili přírodní profil. Dojezd do protisvahu zajistilo široké přemostění Lysečinského potoka. Můstek postavili sami místní lyžaři, k jmenovaným lyžařům se přidal obchodník Sylvestr Holý, učitel Václav Lukáš, komíník Antonín Porubský a jiní dnes neidentifikovaní nadšenci. Kritický bod projektant stanovil na 42 metrů. Je škoda, že už se nemáme koho zeptat na skutečnou délku povedených skoků, na držitele rekordu můstku, i na průběh pořádaných závodů. My jen víme, že si tu děda Josef Klimeš při svém nejdelším skoku způsobil výron v obou kotníchcích a po pekárně pak jezdil na židli s provizorně přidělanými kolečky. Na svém můstku skákali nejméně deset let do roku 1957. Vzpomínky zmizely s aktéry a můstek dávno zarostl lesem. Nadšení zakladatelů poválečného lyžování v Maršově hodně ochablo, když přišli o své živnosti v důsledku komunistického převratu v únoru 1948. Ale zápal našich dědů pro lyžování nevyšel vničit, z jejich potomků vyrostli zdatní lyžaři. Syn Jaroslava Falty Jarda junior byl ve své době nejlepším mladým závodníkem z Maršova, stejně jako o generaci později vnuk Leoš Cvejn. Výborně jezdila vnučka Sylvestra Holého Luďa. Od Součků nejlepší výsledky dosáhla Etela. Ve Švýcarsku, kde žila, vyhrála několikrát pověstný šestnáctikilometrový sjezd zvaný Inferno. Syn komíníka Antonína Porubského Tomáš získal mistra Československa v obřím slalomu (též VV 37/2012). Úspěšným lyžařem byl i Josefův syn Miloslav (též VV 43/2014) a spoustu času na lyžích i snowboardu prožilo několik Josefových vnuků i pravníků. My jsme si třeba zalyžovali v nadmořské výšce 7300 metrů. První pováleční lyžaři Jaroslav, Josef a František by jistě pochválili skoro sto kilometrů skvěle upravených stop v širokém okolí Horního Maršova. Po oblíbených lyžařských trasách dědů jezdí řada jejich potomků, třeba Těwegem z Černé hory, od Luční boudy Modrým dolem, přes Liščí horu nebo z Pomeznic Bud na Rýchory. Vždyť lyžování je i dnes pro mnohé obyvatele kraje pod Sněžkou velkou radostí života.

www.hornimaršov.cz

Jiří Stránský s fotografií omšelé pamětní desky se sotva čitelným textem: Zde zahynul v lavině Olík Červenka, člen národního lyžařského družstva ČSR, 23. 9. 1931 – 2. 3. 1951. Oba jeli už v květnu 1947 jako dorostenci Májový závod v Obřím dole.

POUČENÍ HISTORIÍ NA SKIALPINISTICKÉ TÚRY

V zimě nás to láká na hřebeny. Na běžkách jezdíme po rolbovaných trasách, pro neupravené cesty a terén volíme skialpinistické vybavení. Jsme venku nejméně dvakrát týdně a prožíváme krásné chvíle, umocněné nabídkou pestrosti východních Krkonoš. Při lyžování mimo sjezdovky nás ohrožuje vlastní lyžařská chyba, jiný rozjetý lyžař, hodně ledový sníh a minimálně pád laviny. Naše hory jsou sice velkým lavinovým katastrem, ale máme výhodu zkušeností mnoha generací, které nebezpečná místa prověřily a zmapovaly. Ohrožení lavinami je o ukáznenosti každého lyžaře, kam se v jakou dobu vydá. Minulou zimu v první polovině ledna přišla krátká obleva a potom hory zmrzly. Následné sněžení doprovázel silný severní vítr, který uložil sníh v závětrných místech. Na většině ostatních svahů nebylo mnoho sněhu, ale oblíbené skialpinistické trasy zůstaly sjízdné. Situace budila dojem malého lavinového nebezpečí.

V úterý 10. února v krásném jasném dni se rozhodujeme, jestli pojedeme na lyžích s pásy náš oblíbený okruh z Velké Úpy na Sněžku, dál kolem Luční boudy se sjezdem do Modrého dolu anebo vyrazíme z Pece opačným směrem s hlavním výstupem po tyčované trase Modrým dolem. Vybíráme výstup po Cestě nosičů vlevo od sjezdovky Portášky. Za hodinu pozorujeme z Růžohorek ostré kontury Studniční hory a Modrého dolu vybízející vyfotit sluncem zalité scénérie. Za dalších padesát minut stojíme na vrcholu Sněžky, když zazvoní telefon. Táta nás rád slyší. V rádiu hlásí velkou lavinu v Modrém dole. Zvětšuji na displeji foťáku sotva hodinu staré záběry a teprve teď si všimnu odtrhu na Lavinovém svahu i vymetený žlab kolem boudy Děvín. Jen deset minut před pořízením snímků lavina prorazila porost až na dno Modrého dolu. V duchu porovnávám časy, jestli nás při opačném směru túry mohla zastihnout na tyčované cestě. Nejspíš ne. Jestli jsou zápisy kronikářů přesné, za posledních 128 let se valící sníh dostal až k cestě dneska teprve počtvrté. Přes zasažený úsek stoupáte na lyžích méně než pět minut, v opačném směru sjíždíte sotva minutu. Během sto osmadvaceti zim tudy sníh sjížděl dohromady asi deset minut. Být zrovna v tomto místě by znamenal nepředstavitelnou smůlu. Jeden člověk ji ovšem měl.

www.pecpodsnezkou.cz

Čtvrtý kříž pro Štěpána Šilhavého

První velká zaznamenaná lavina sjela ze Studniční hory do Modrého dolu ve dvě hodiny odpoledne 27. prosince 1887. V místě, kde stály dvě letní boudy, z nichž dodnes zůstal jen Děvín, měla šířku přes sto metrů. Protože vzala dole a v protisvahu šedesát kubiků staršího smrkového dřeva, sjela až dolů k Modrému potoku po mnoha letech. Ve tři hodiny odpoledne 20. února 1952 stoupalo pět lyžařů podél tyčemi vyznačené trasy s cílem dostat se ke kapličky v sedle. Dnes je uvnitř památník obětí Krkonoš. Vedle tří členů rodiny Šilhavých stoupal s partou ještě Jaroslav Loos a desetiletý horal Bruno Žáček z boudy Na výsluní v osadě Modrý Důl. Následné neštěstí podrobně popsal člen horské služby a kronikář Pece Josef Sourek. Všichni lyžaři přešli lavinovou dráhu nejkratší trasou, jen pětaticetiletý Štěpán Šilhavý zamířil výš. Z Lavinového svahu se uvolnila obrovská masa sněhu. Nikdo neviděl, kde Štěpána zasáhla a kam zmizel. Skupina měla sama co dělat, protože malého Petra Šilhavého zachytil okraj laviny. Sníh chlapci strhl obě lyže, ale ostatní jej stihli z tekoucího sněhu vytáhnout. Nedaleko odtud cvičilo zimní váleční čtyřicet lopatami vyzbrojených vojáků z posádky na Luční boudě. Nevěděli, kde mají začít hledat. Brzy dorazilo patnáct záchranářů z Pece, tehdy ještě bez psa i lavinových sond. Až do devíti hodin večer všichni prokopávali prostřední část laviniště, až jim zhasla poslední baterka. Ráno se přidala stovka studentů hradecké lékařské fakulty, ale Štěpána Šilhavého nalezl až 12. dubna náhodný lyžař. Byl v nejnižší části laviny původně zasypaný dvoumetrovou vrstvou udusaného sněhu. V místě nalezeného těla je dnes u pěšiny téměř zarostlá bílá deska se sotva čitelným textem. Tam kde byl Štěpán Šilhavý zasažený lavinou, postavil jeho bratr s přáteli vysoký dřevěný kříž, který smetla další lavina 13. ledna 1960. Ta měla délku přes osm set metrů a sjela hluboko pod boudu Děvín. Bohumil Hofman a Jaroslav Kávcovský z místní Horské služby změřili její úctyhodné rozměry. Odtrh byl vysoký dva metry a široký skoro tři stovky metrů. Na cestě nad Děvínem sníh urazil osm tyčí v rozponu osmi metrů, z čehož odhadujeme šířku přes sedmdesát metrů. Následné obnovený Šilhavého kříž zůstal třicet let bez ohrožení lavinou, až v roce 2008 rodinný přítel Ivo Beck nahradil zchátralý novým. Poslední lavinu z loňského února změřili pracovníci Horské služby moderními přístroji a vyšly jim

*Z laviny zachráněného Bohumila Hofmana táhne na saních Václav Glázar Obřím dolem.
Vlevo kráčí náčelník horské služby Otokar Štětka.*

v Krkonoších ojedinělé parametry. Délku odtrhu nad místem zvané Mapa republiky stanovili na 506 metrů s nejvyšší výškou dva a půl metru. Dráha od odtrhu do protisvahu za Modrým potokem činila přes jeden kilometr. Laviniště zabralo dvacet hektarů. Nikdo z pamětníků tak velkou lavinu v Modrém dole před tím neviděl.

Nedočkávaný Olík Červenka

Skialpinistická trasa č. 5 pokračuje nad Modrým dolem po Koňské cestě přes Luční horu. Kousek od nejvyššího bodu je další známé lavinové místo. Do strmého travnatého žlabu na jižním úbočí Luční hory můžeme částečně nahlédnout jen z málo využívané modře značené cesty v horní části Stohu. Jinak neviditelné místo je známé jako Červenková mulda. U oblíbené zeleně značené cesty Dlouhým dolem k Výrovce, která je v zimě oficiální skialpinistickou trasou č. 1, stojí nepřehlédnutelná kamenná mohyla se strohým oznámením na dřevěné tabulce, jež nejen lyžaře přiměje k zamyšlení. Oldřich Červenka 2. 3. 1951 zahynul v lavině. Příběh o smrti devatenáctiletého studenta a výborného slalomáře nám vyprávěl spisovatel a scenárista Jiří Stránský. Před pětadesáti lety stáli spolu nad žlabem na Luční hoře. Olík Červenka a Justa Šolcová se jako členové po válce pomalu vznikajícího reprezentačního sjezdařského družstva dostali v zimě 1951 na soustředění do Alp. Vedle tréninku v brankách je zcela okouzila jízda ve volném terénu v prachovém sněhu. Dnes bychom řekli, že propadli freeridu. Jiří Stránský jako vnuk prvorepublikového ministerského předsedy a pravicového politika Jana Malypetra mohl svým kamarádům Olíkovi a Justě jen závidět. Komunisté mu nikdy nedovolili vyjet za hranice a dokonce ani složit maturitu. Se zkušeností z Alp přátelé Jiřího přesvědčili k cestě do Krkonoš za prašanovou pohádkou. Už během jasné noci Olík své parťáky stále budil, jak vykukoval z horské chalupy ve Svatém Petru. Nemohl dočkat rána, až vyrazí na hřebeny. Všichni tři vystoupali po úbočí Kozích hřbetů a záměřili k Luční hoře. Olík s Jiřím spolu závodili od žákovských let, v Krkonoších oba jeli také slavný Májový závod v Obřím dole nebo jarní klasiku v Kotelní jámě. Ted' stáli i s Justou ve výšce 1500 metrů a bylo jasné, kdo se do žlabu rozjede první. Sotva Olík udělal v prašanu několik oblouků, otevřela se před Jiřím a Justou odtrhová trhlina a prachová lavina nabrala na rychlosti. Jiří vyrazil dolů hned,

jak se usadil rozvířený sníh. Justa měla strach, teprve na naléhání Jiřího sjela do míst, kde byl nejspíš zavalený jejich kamarád. Prohledali povrch a nenašli žádné stopy. Jiří sjel na lyžích do Svatého Petra a z boudy Kamenky zavolal Horskou službu. Hodinu po pádu laviny už lopatami prohazoval laviniště vojenský oddíl z Luční boudy. Za další dvě hodiny sem vystoupali záchranáři z Horské služby ze Špindlerova mlýna, ale sondovali jen hůlkami a patkami lyží. Lavinové sondy dostali ze Švýcarska až o čtyři roky později. Nezbylo než prohazovat pátrací příkopy. Tři a půl hodiny po pádu laviny našli čepici, pak hůlku a hned poté v hloubce půldruhé metru tělo Olíka Červenky. Neneslo známky zranění, ale ani dlouhé ožívování lyžaře nevzkřísilo. Pozdější pitva ve vrchlabské nemocnici prokázala udušení sněhem. V místě nalezení Červenkovy těla horští vůdci Bohumil Hofman a Jaroslav Kácovský vztyčili třímetrový dřevěný kříž, který smetla další lavina. Proto rodinný přítel Červenkových Josef Šourek na skálu připevnil ve výroční den 2. března 1954 kamennou desku. U toho již Jiří Stránský nemohl být, protože trpěl v komunistickém lágru. Jak nám nyní přiznal, otřesné zážitky z vězení přehlušily i bolestné vzpomínky na kamaráda lyžaře Olíka Červenku. V době neštěstí ještě neměl žlab strmě padající do Dlouhého dolu české pojmenování. Jen znalci původního německého místního jména Winkelschober je překládali jako Křivá rokle. Proto se brzy vžilo označení Červenková mulda a později uměle vytvořené jméno Pramenný důl, které nikdo nezná a neužívá. K podobnému neštěstí tu došlo v prosinci 2008. Do žlabu vjela trojice lyžařů, dívka lva v lavině zahynula.

Muž z laviny Bohouš Hofman

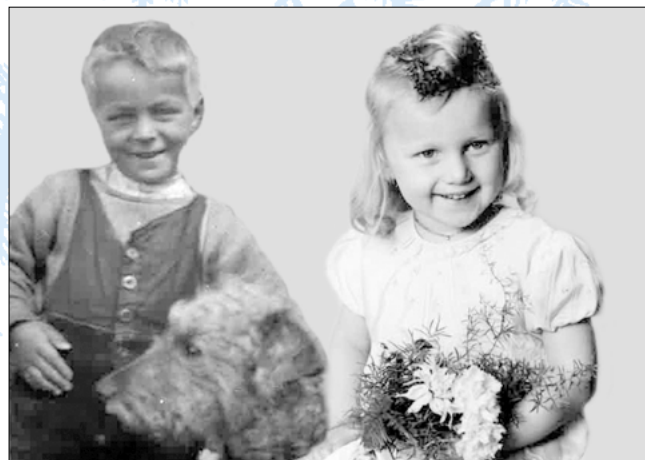
Jiným nebezpečným místem oblíbeného skialpinistického okruhu je severní svah Sněžky, kde došlo k několika smrtelným nehodám na zmrzlém terénu. Ale i tady výjimečně mimo zimní značené cesty padají laviny. Vážený občan Pece Bohumil Hofman toho moc nenařekl, o to více pracoval. Do Krkonoš přišel z Úpice ještě během války jako pomocný pekař u Wenzela Dixe na hlavní ulici v Peci čp. 215. Když musel mistr Dix pekárnu v květnu 1945 odevzdat státu, vzal ji Bohumil Hofman do národní správy a později dům koupil. Soukromé podnikání mu vydrželo jen čtyři roky, pak kvůli novým poměrům musel skončit. Jako výborný lyžař se připojil 13. prosince 1945

k dalším jedenácti mužům, kteří obnovili Horskou záchrannou službu v Peci. Od 1. května 1954 byl jedním z prvních horských vůdců, jak se tehdy profesionálním záchranářům Horské služby v Krkonoších říkalo. Vedle toho pomáhal s vedením místního lyžařského oddílu, kde vyrostlo několik šampionů (též VV 37/2012). Účastnil se bezpočtu záchranných akcí, ale jednou sám potřeboval naléhavou pomoc.

Vedoucí Obří boudy Miroslav Frice sestupoval 28. dubna 1958 od večerní lanovky ze Sněžky, na zmrzlém firnu uklouzl a zřítíl se na polskou stranu. Horská služba jej zachránila, ale na severním svahu ztratil aktovku s doklady a penězi. Jediný pětáctýřicetiletý Bohumil Hofman se uvolil o dva dny později na firnové pole vrátit a tašku hledat. V kasárnách na Slezském domě požádal poddůstojníka Kazimierze Kopyszků o doprovod na polské území. Aktovku i s obsahem opravdu našel a strčil do rucksaku. Při výstupu zpět k Jubilejní cestě se s nimi uvolnila firnová deska a spustila lavinu. Oba smetla asi dvě stovky metrů, Kazimierz měl hlavu nad sněhem a dokázal se vyhrabat, Bohouš v těžkém sněhu zmizel. Pohraničník doběhl pro jedenáct kolegů s lopatami. Rozhlíželi se, kde zahájit na dvě stovky metrů širokém a tři metry vysokém čele laviny výkopy, když zaslechli jako zázrakem pod sněhem slabé volání. Místo obstoupili v kruhu a začali každý kopat hlubokou brázdou. Přidušeného Bohouše našli ve dvoumetrové hloubce sice zraněného, ale při vědomí. Až za hodinu od lanovky ze Sněžky dorazilo k Obří boudě dvanáct členů Horské služby. Kolegu naložili na speciální saně a svezli Obřím dolem do Pece. Za týden se i s pošramoceným hrudníkem opět hlásil do služby. Bohumil Hofman nám tenhle příběh vyprávěl v létě 1972 na Richterových boudách. Neříkal to jistě poprvé, a již vypointované líčení hrozného pocitu beznaděje člověka uvězněného dvě hodiny hluboko pod sněhem nás hodně vystrašilo. Pro mnohé navždy zůstal tím mužem z laviny.

Odpoledne 10. února 2015 zůstáváme na Sněžce až do tmy, dál dnes nepůjdeme. Nad Modrým dolem létá vrtulník, zatím se neví, jestli někdo nezůstal v lavině. Při nádherném západu slunce jsme na vrcholu sami jen s paní Miladou z České poštovy. Pod námi při západu slunce pomalu tmavne Obří důl. Přímě naproti vidíme zbytky laviny v Malé Studniční jámě. Před pěti dny sem z Čertova hřebínku sjeli tři mladí skialpinisté a uvolnili lavinu. Jeden zůstal mimo, druhý se vyhrabal sám, ale někdejšího spolužáka našich dětí Radka sniž s kamením zabil. Měl zapnutý pí-pák, jak se říká vysílači a přijímači signálu, takže byl brzy vyproštěný ze sněhu. Ani přivolaný vrtulník s lékařem mu nemohl pomoci. Malá Studniční jáma není dobré místo na lyžování. I přes přívlastek malá odtud před pětadesáti lety sjela obrovská lavina, cestou smetla stoletý les, poškodila kapličku v Obřím dole a ještě zničila kus lesa v protisvahu. Mladí natěšené z freeridu z Alp udělalo v Krkonoších krutou hloupost. Ve světle čelových lamp sjíždíme ze Sněžky na Růžohorky, odkud jsou vidět světlá kluků z Horské služby, jak prohledávají svah v Modrém dole. Ani nemáme chuť zajít jako obvykle do naší oblíbené hospůdky a jen doufáme, že tentokrát je laviniště v Modrém dole prázdné. O týden později sjíždíme po tyčované trase a nad Děvinem prohlížíme lavinou vyhrnutý stometrový koridor. Masa sněhu opět pohltila Šilhavého kříž. Měl by být postaven i počtvrté. Pro výstrahu ostatním, jak o tom prvním napsal před šedesáti lety do místní kroniky zasloužilý člen Horské služby Josef Šourek.

Příběhy s osobitým komentářem z prostředí Horské služby publikuje každý měsíc v časopise Krkonoše emeritní záchranář Přemek Kovářik (též VV 27/2007).

Josef Erben a Sieglinda Rennerová doma na Rennerovkách.

Lyžařský okruh na Liščí hoře patří k nejlepším tratím východních Krkonoš. Naši oblíbenou vyjížďku na běžkách začínáme u horní stanice nové lanovky na Zahrádkách. U Lesní boudy se napojíme na širokou cestu k Tetřevím boudám, před kterými uhneme doprava na dobře upravenou cestu po úbočí Liščí hory. Na prvních pěti kilometrech je značená „Desítka“, počítáno s otočkou zpět do Pece. My vždy pokračujeme dál příjemně zvlněným terénem až ke křižovatce nad Lahrovými boudami. Tady opustíme dosud souběžnou Krkonošskou magistrálu a přes Přední a Zadní Rennerovy boudy vystoupáme k Bufetu Na rozcestí. Spodní úsek občas rozjezdí rolby bez hladítka, vrchní část je i pro bruslení bez chyby. Tradiční úzkou cestu od Bufetu přes vrchol Liščí hory od loňska projíždí alespoň sněžný skútr. Sjezd k Lesní boudě je bezpečný, většinou pokračujeme přes Zahrádky a Lučiny na tratě v oblasti Černé a Světlé hory. Okruh na Liščí hoře neklesá pod tisícimetrovou nadmořskou výšku, proto bývá dobře zasněžený.

Při táhlém stoupání přes Zadní Rennerovky si vždy vzpomenu na naše přátele Josefa a Sieglindu Erbenovy. Osobně se známe deset let, ovšem Josefovy knihy o horské obci Strážné a především o německých lyžařích z Krkonoš využíváme mnohem déle. Pepi a Sigi, jak se jim od malička říká, vyrůstali v nadmořské výšce 1200 metrů na Rennerovkách ve dvou sousedních chalupách čp. 105 a 106. Aby mohli zahájit školní docházku, museli stejně jako ostatní zdejší děti umět lyžovat. Jinak by se po většinu školního roku nedostali do školy na Předních Rennerovkách. Pepi a Sigi ovládali uživené lyže zbylé po hostech velmi brzy a Pepi později lyžoval doslova mistrovsky. Na rozdíl od slavných lyžařů světové extra třídy a zároveň jeho příbuzných z Pece Josefa Adolfa a Gustla Berauera (VV 43/2015) na lyžích neběhal, ale sjížděl rovně dolů. V únoru 1942 už ve čtrnácti letech jel více než čtyřkilometrový sjezd z vrcholu Vysokého Kola kolem Martinovy a Medvědí boudy do cíle o sedm set výškových metrů níže u Divčích lávek. V čase 4 minuty 18 sekund skončil mezi mladými druhy. To netušil, že přesně o deset let později pojede o kilometr a půl kratší sjezd na olympiádě v Oslu. Stejně tak netušil, co vše se okolo něho brzy seběhne.

Pepiho maminka Juliana pocházela ze starého krkonošského rodu Bönsch, narodila se v chalupě Barborka na Velké Pláni v Peci. Po hotelové praxi ve Špindlerově Mlýně si vzala Josefa Erbeny, hospodáře z Rennerových bud. Pepiho prapraprapraděda mlynář a lovců Johann Erben spolu se synem Hilariusem narozeným roku 1745 postavili na soutoku Labe a Dřevařského potoka mlýn později zvaný Michlův. Dnes je v tom místě první informační centrum, na které narazíte při příjezdu

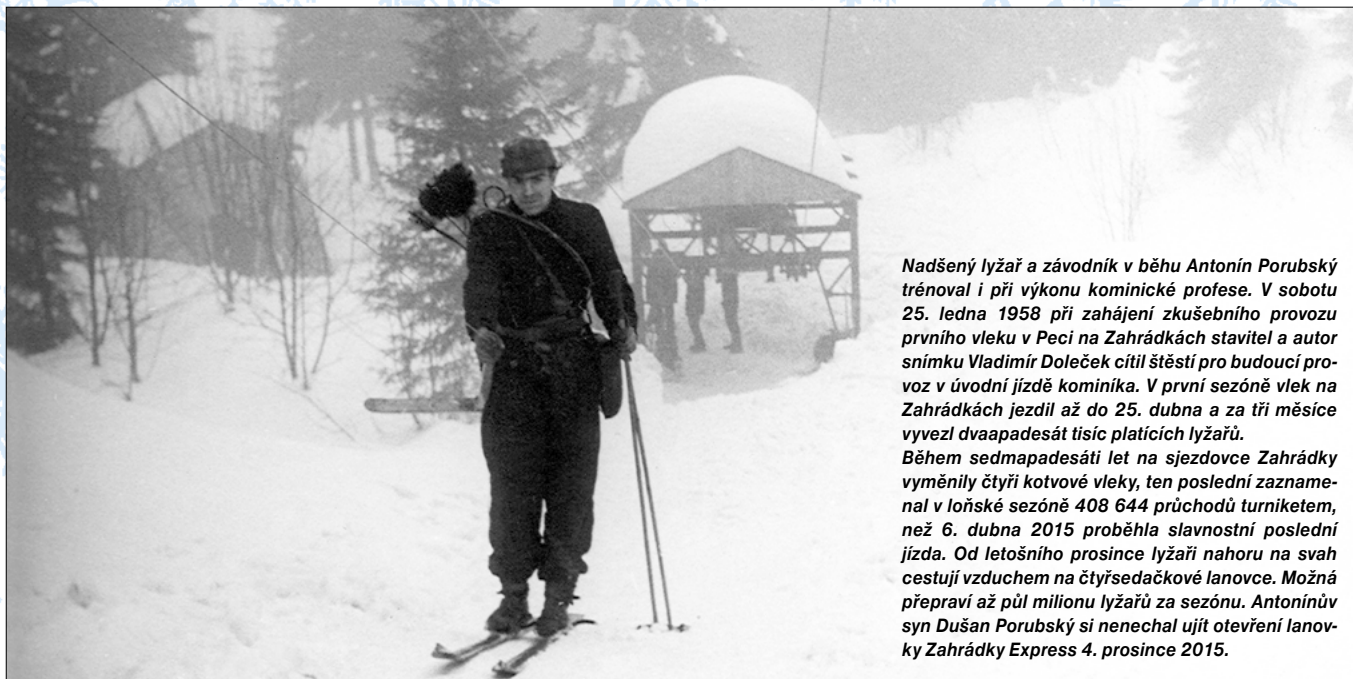
Pepi a Sigi Erbenovi přijeli do starého domova 13. 6. 2015, téměř na den sedmdesát let po nuceném odchodu.

Oblíbený běžecký okruh vede kolem domů čp. 105 a 106 na Zadních Rennerovských boudách.

do Špindlerova Mlýna. Johannův vnuk Josef Erben v mlynářském řemesle nepokračoval a v červenci 1838 koupil od Zinneckerů chalupu čp. 106 na Zadních Rennerovkách. Nejstarší Zinnecker tu je zmiňovaný již roku 1632. Jeho potomci se po odchodu z Rennerovek usadili na Tabulových boudách a potom koupili Petrovku, kterou přeměnili na nejslavnější horskou boudu západních Krkonoš. Erbenům se na Rennerovkách také dařilo. Pepiho praděda Anton zvýšil během padesátiletého hospodaření na úbočí Liščí hory výměru vlastních luk a pastvin na patnáct hektarů, aby mohl chovat až patnáct kusů dobytka a kozy. Vlastní produkci výrobků i tu vykoupnou od sousedů Erbenové mnoho let odnášeli na krosnách do Vrchlabí, kde kvalitní horské sýry a máslo prodávali stálým zákazníkům. Masová obliba lyžování na konci dvacátých let minulého století je vedla k přestavbě staré chalupy na horskou boudu se čtyřiceti postelemi a ubytovnou v podkrovní pro hosty z Čech i Německa. Pepiho matka Juliana skvěle vařila, a protože nahoře na Rennerovkách leželo vždy dost sněhu, měli celou zimu plno. Pepi pamatuje, že u nich bývalo najednou až devadesát studentů. Brzy lyžoval lépe než všichni hosté i ostatní místní lyžaři. První závod vyhrál v roce 1941 v Janských Lázních při sjezdu pod trasou kabinové lanovky, kde se lyžuje i dnes. Do Alp Pepi Erben vyjel na první mládežnické závody v únoru 1943 a v GA-PA vyhrál sjezd, slalom a tím i kombinaci. Poslední závod stihl v březnu 1944 v Zakopaném, kde skončil ve své kategorii ve sjezdu druhý. Potom i na Zadní Rennerovky dolehla válka. Starší bratr Hellmut jako výborný lyžař narukoval k horským myslivcům, v devatenácti letech v říjnu 1944 přišel v Mürmanskou o nohu a zůstal v ruském zajetí. Pepiho kolega v lyžařském klubu Rennerovy boudy Ebert Renner ze sousední chalupy padl na východní frontě. Matka Juliana nečekaně zemřela a otec Josef Erben musel vyřešit chod rodiny, farmy a boudy. Ze statku v Mrklově k nim přišla na výpomoc hospodyně Helena Šubrtová a pro Pepiho i dva mladší sourozence Marii a Ernsta byla jako druhá máma. Na začátku roku 1945 vytáhli šestnáctiletého Pepiho ze školní lavice vrchlabského gymnázia rovnou do války. Letiště v Passau, kde sloužil u raketometu, obsadili Američané. Vykuleného kluka vysvlékli z uniformy a řekli mu, ať jde domů. Ani bez statutu válečného zajatce to nebylo ve zmatku konce války jednoduché. Chvilí pracoval na farmě, až se po čase dostal do Žitavy. Odtud šel pěšky přes Liberec do Krkonoš. Na konci září 1945 potkal dole v Herlíkovicích první známé a ti mu pověděli, že všichni obyvatelé z horských enkláv Klinovy, Friessovy a Rennerovy boudy byli z domovů vyhnáni při divokém odsunu už 19. června. O to větší překvapení zažil doma, kde našel Helenu Šubrtovou a své dva mladší sourozence, za které se zaručila. Jako Češka vzala hospodářství do národní správy a později její bratr Vojtěch

boudy i pozemky koupil a provozoval třicet let. Pepi ani další horalé nikdy nezjistili, proč zrovna starousedlíci z nejvýše položených enkláv museli během dvaceti minut opustit své chalupy a po přejezdu vlakem do Teplic přejít pěšky přes Cinovec do ruské zóny Německa. V červnu odtud zmizela i malá blondáta holka Sigi ze sousední chalupy, která se jmenovala stejně jako celá luční enkláva Rennerová. Pepi se sourozenci Marii a Ernstem šli do řádného odsunu o rok později na podzim 1946. Mohli si alespoň odvézt rodinné fotografie a vzali je i sousedům, když noví osadníci vše vyházelí ven. V Německu se po čase sešli s otcem Josefem i bratrem Hellmutem v Bad Homburgu u Frankfurtu nad Mohanem. Pepi nechodil dva a půl roku do školy a stejnou dobu nelyžoval, což mu chybělo víc než učení. Vstoupil do lyžařského klubu Taunus a při prvních závodech v lednu 1949 se stal mistrem Hesenska. Brzy dostal pozvání do západoněmecké reprezentace a vrcholem jeho kariéry měly být zimní olympijské hry v únoru 1952 v Norsku. Ještě 400 metrů před cílem sjezdu mu naměřili na ledové trati mezičas v první pětce, pak přišel hrozivý pád. Zlomil si lýtkovou i holenní kost, jízvy mu olympijskou jízdu připomínají dodnes. V nemocnici si uvědomil, že vše směřoval k jednomu okamžiku a ten nevyšel. Rozhodl se omezit lyžování a začal studovat na univerzitě ekonomii. V roce 1955 ještě vyhrál světovou universiádu ve sjezdu, ale lyže zůstaly už jen celoživotním hobby. Vedoucí lyžařského klubu Taunus na Pepiho naléhal, ať sežene další skvělé lyžaře původem z Krkonoš. V roce 1954 přešla z ruské zóny Německa přes zelenou hranici teď už velká blondáta dívka ze sousední chalupy na Zadních Rennerovkách Sigi Rennerová. Pepi ji přivedl do lyžařského klubu a brzy také před svatebně vyzdobený oltář. Prožili vedle sebe dětství na louce v Krkonoších a potom šedesát let nejen společného lyžování. Možná i proto Pepi a Sigi každoroční lednový pobyt ve starém domově spojí s lyžováním na Braunberku a Zahrádkách, kde jezdili jejich slavní příbuzní šampioni a olympionici Josef Adolf a Gustl Berauer. Někdejší chalupa Sigi čp. 105 na Rennerovkách není v dobré kondici. Zato Pepiho rodný dům čp. 106 je nyní pod jménem Grohmanova bouda v pořádku a nabízí dobrou službu. Od Šubrtův horský dům roku 1975 koupil podnik Pražské cihelny a z Prahy sem přišel na chvíli dělat správce Josef Grohman. Boudařem už je šestatřicet let, v roce 1994 boudy i okolní louky s manželkou Marií koupili. Jsou nejspíš nejdéle sloužícími boudaři na hřebenech Krkonoš, vychovali tu dva syny a dnes na jejich sjezdovce s vlekem nad chalupou lyžují i vnoučata. Tak jako tu před mnoha lety lyžovali Hellmut, Ebert, Pepi, Sigi a další děti boudařů. Obraz starého Josefa Erbena s fajfkou a krosnou naloženou sýry a máslem zůstal v jídelně. Jeho vnuk Pepi poděkoval Josefu Grohmanovi, jak o dům pečuje a v tradiční podobě poskytuje služby hostům.

Nadšený lyžař a závodník v běhu Antonín Porubský trénoval i při výkonu kominické profese. V sobotu 25. ledna 1958 při zahájení zkušebního provozu prvního vleku v Peci na Zahrádkách stavitel a autor snímku Vladimír Doleček cítil štěstí pro budoucí provoz v úvodní jízdě kominika. V první sezóně vlek na Zahrádkách jezdil až do 25. dubna a za tři měsíce vyvezl dvaapadesát tisíc platících lyžařů. Během sedmapadesáti let na sjezdovce Zahrádky vyměnily čtyři kotvové vleky, ten poslední zaznamenal v loňské sezóně 408 644 průchodů turniketem, než 6. dubna 2015 proběhla slavnostní poslední jízda. Od letošního prosince lyžaři nahoru na svah cestují vzduchem na čtyřsedačkové lanovce. Možná přepraví až půl milionu lyžařů za sezónu. Antonínův syn Dušan Porubský si nenechal ujít otevření lanovky Zahrádky Express 4. prosince 2015.

INVESTICE DO LYŽOVÁNÍ POMÁHAJÍ KRAJI POD SNĚŽKOU

Největší lyžařský region v České republice SkiResort ČERNÁ HORA - PEC vlastní, budují a provozují lidé, kteří jsou v kraji pod Sněžkou doma. Před letošní lyžařskou sezónou v Peci pod Sněžkou, Janských Lázních, Svobodě nad Úpou a v Černém Dole investovali čtvrt miliardy korun, nejvíce v historii lyžování v Krkonoších. Při příjezdu do hor vidíte podél řeky Úpy opuštěné brusirny dřeva, papírny, textilky, které od poloviny 19. století zaměstnávaly tisíce lidí, ale neobstály v přerodu umělé řízeného hospodářství na normální konkurenceschopné podniky. Další stovky lidí v horách přestaly pracovat v lesnictví, zdravotnictví a státním zemědělství. Většina v regionu našla obživu spojenou přímo nebo nepřímo s cestovním ruchem. V zimě do východních Krkonoš přijede devadesát procent hostů kvůli zimním sportům. Pětasedmdesát procent jsou Češi, čtvrtina cizinci především z Polska a z Německa. Společnost Mega Plus provozuje areály Pec pod Sněžkou, Černá hora (Janské Lázně), Svoboda a Černý Důl, v zimě zaměstnává tři stovky lidí. Dobře vedené lyžařské areály pomáhají lidem v horských sídlech. Na provozu jsou závislé nejméně tři tisíce místních obyvatel. Oceňují, že díky realizovaným investicím zůstává celý profit z lyžařského regionu SkiResort ČERNÁ HORA - PEC ve východních Krkonoších. Výtečný horolezec, znalec života v horách celého světa, ale také expozlanec Evropského parlamentu za zelené v Itálii a patriot Jižního Tyrolska Reinhold Messner na téma rozvoje lyžařských areálů prohlásil: Dříve nás v horách živily louky s chovem dobytka, dnes lyžaři na sjezdovkách.

Výměna lyžařského vleku za pohodlnější lanovku na Zahrádkách nebyla úředně tak složitá, jako příprava a provedení nových sjezdovek na úbočí Černé hory, které zabraly osm let. Navržené rozšíření areálu Černá hora se nejprve dostalo do dokumentu Plán péče o KRNP, následně do územního plánu města Janské Lázně a až potom mohlo projít územním a stavebním řízením. První návrh umístil dolní stanici lanovky hned vedle historického hostince Hofmannova bouda. Expertní skupina Správy KRNP s řadou externistů z oboru ekologie zamítla zásah do louky s významnou lokalitou všivce krkonošského. Doporučila posunutí trasy lanovky i sjezdovek Freeride a Hofmanky do druhotné smrkové monokultury.

Lyžaři museli přijmout i zkrácení trasy lanovky (původní záměr umístění horní stanice byl o asi 150 m výše) kvůli ochraně původní vrcholové horské smrčiny. V pátek 4. prosince 2015 slavnostně otevřená nejmodernější lanovka v ČR se šestimístními vyhřívanými a sklopnou bublinou opatřenými sedačkami vyveze až 2400 lyžařů za hodinu. Lanovka Hofmanky Express propojuje ostatní tratě na Černé hoře s nově upraveným parkovištěm před Hofmannovou boudou pro 250 aut. Zachytí lyžařské hosty přijíždějící od západu a výrazně ulehčí centrálnímu parkovišti v Janských Lázních, které již v hlavní sezóně nedokázalo zajistit plynulý provoz. Nové parkoviště u Hofmannovy boudy umožní již letos vznik budoucího letního turistického cíle - Stezky korunami stromů. Nové tratě mají zajištěnou technickou výrobu sněhu. Při pokládání rozvodné sítě zasněžování se podařilo přidat kanalizaci odvádějící odpad z horní stanice kabinkové lanovky i budoucí nové Sokolské boudy. Přestože SkiResort leží ve vyšší nadmořské výšce, má pětasedmdesát procent sjezdovek a propojovacích lyžařských cest zasněžování. Proto se i ve dvou minulých slabých zimách ve východních Krkonoších lyžovalo přes 120 dní.

Lyžařská sezóna ČR začala tradičně na Černé hoře na sjezdovce Anděl v pátek 27. listopadu 2015. Lyžařský region SkiResort ČERNÁ HORA - PEC nabízí v Černém Dole, Janských Lázních, Peci pod Sněžkou i s Velkou Úpou a ve Svobodě nad Úpou osm lanovek, 31 vleků či pojezdových pásů s více než čtyřiceti kilometry sjezdových tratí. Takovou nabídku dobře propojených sjezdovek s jedním skipasem nenajdete nikde jinde v České republice. To vše v prostředí našich nejvyšších hor s dominantní Sněžkou zprístupněnou kabinkovou lanovkou. Lyžaři mají jistotu, že skibus přijede podle jízdního řádu a vzhledem ke zvýšení počtu spojů je i v nejoblíbenějších termínech hlavní sezóny pro každého místo. V Peci na nejnižší sjezdovce Smrk je v Česku první Funline, 450 metrů dlouhá trať s klopenými zatáčkami, překážkami a osmimetrovým tunelem. V Peci na Zahrádkách 2 a v Černém Dole na sjezdovce Ford Špičák je zařízení pro měření vaší rychlosti označené jako Top Speed. Stálé tratě obřího slalomu s časomírou lyžaře potěší na Černé hoře na sjezdovce Sport 3, v Černém Dole na dojezdu sjezdovky Ford Špičák, ve Svobodě nad Úpou na sjezdovce Duncan 2, v Peci pak na sjezdovce Klondike 1.

RADY PRO LYŽAŘE

Zajištěné parkování

V Janských Lázních zaplatíte na všech 3 parkovištích (u kabinkové lanovky, Lesního domu) 60 Kč za konkrétní den, u Hofmannových bud pak 50 Kč za 12 hod. Zdarma je při provozu večerního lyžování na Protěži Centrální parkoviště v době 17–24 hodin. V Černém Dole a ve Svobodě nad Úpou je parkování zdarma. Na všech parkovištích v Peci pod Sněžkou a ve Velké Úpě parkují jednodenní lyžaři s platným skipasem za cenu 60 Kč na 1 den, musí však při svém odjezdu předložit obsluze parkoviště kartu s jednodenní dospělou jízdenkou nebo účtenkou z nákupu. Při večerním lyžování na Javoru je parkování na parkovišti P4 od 17 do 22 hodin zdarma.

Provozní doba

Areály ve SkiResortu mají jednotnou provozní dobu po celou sezónu. Všechny lanovky a dlouhé vleky jezdí od 8.30 do 16 hodin, krátké vleky od devíti. Mezi 16.15 a 18.00 hodinou jsou sjezdovky uzavřené, aby dostatečně vymrzla upravená trať po rolbování. Na těch nejdelších osvětlených sjezdovkách začíná večerní provoz ve sjednoceném čase v 18 hodin. V provozu jsou podle aktuálních sněhových podmínek. Informaci o tom, která ze sjezdovek je otevřena pro večerní lyžování, najdou lyžaři na www.skiresort.cz.

Večerní lyžování na Javoru 1 a 2 v Peci a na Protěži v Janských Lázních je nejkvalitnější v Česku, a probíhá denně od 18 do 21 hodin. V Peci jde o třetí nejdelší osvětlený svah v Česku a v Janských Lázních najdete dokonce nejdelší sjezdovku pro večerní lyžování v ČR. Na Zahrádkách 3. je večerní provoz v pondělí, úterý, ve čtvrtek a v neděli v běžném čase. Na sjezdovce Modřín ve Velké Úpě se lyžuje denně už od 17:30 také do 21 hodin. Večerní lyžování na Duncanu ve Svobodě nad Úpou je od čtvrtka do soboty 17–20 hodin. Na těchto dvou vlecích je nejlevnější jízdenka od 18 do 20 hodin za 150 Kč pro všechny věkové kategorie. U všech sjezdovek pro večerní lyžování doporučujeme zkontrolovat jejich provoz na stránkách SkiResortu. Předpokládaný provoz večerního lyžování je do 31. března 2016.

Skipas

Dobře si rozmyslete, kolik dní budete lyžovat, s prodloužením pobytu se vám snižuje cena, v porovnání s cenou za jeden den. V ceně šesti a sedmidenního skipasu je i večerní lyžování zdarma. **Děti** před dovršením šesti let věku v den zakoupení jízdenky lyžují zdarma v doprovodu dospělého lyžaře (Paket MALÉ DÍTĚ). **Děti od 6 let do dovršení 12 let** lyžují za dětské jízdné. **Junioři** od 12, a až do dovršení osmnácti let, mají stejně jako **senioři** nad 63 let, nižší cenu jízdného oproti dospělým. **Zvýhodněné rodinné jízdné** se vztahuje pouze na vlastní děti. Rodiče s jedním dítětem, či juniorem ušetří 25% za dítě, se dvěma dětmi, či juniory ušetří na první dítě 25% a na druhé 50% a případně na třetí dalších 50%. Na webu resortu najdete tabulku s cenami rodinného jízdného. Lyžaři ubytovaní v Peci pod Sněžkou dostanou zdarma u svého ubytovatele **kartu hosta**. V termínu do 24. 12. 2015, od 4. 1. do 22. 1. 2016 a od 14. 3. 2016 na délku vašeho zaplaceného pobytu získáte slevu 10% pro 3 až 7 dní lyžování. Mimo shora uvedené termíny je sleva 10% při zakoupení 5 až 7 denního skipasu. Kartou hosta můžete použít pro slevu jen jednou a nevztahuje se na zvýhodněné skipasy. Počítejte s tím, že při nákupu zvýhodněných skipasů musíte předložit občanský průkaz, pas nebo průkaz pojišťovny pro doložení věku dětí a juniorů. Kromě rodičovského jsou ostatní skipasy nepřenositelné.

Slevy mají také organizované **školní skupiny** nad deset žáků, které předloží jmenný seznam s razítkem školy a uvedenou zodpovědnou osobou. **Jednotlivá jízdenka** na Černou horu stojí 160, na Portášky 100 Kč, Hnědý Vrch, Zahrádky 120 Kč, Javor, Smrk 80 korun. Při opakovaných jízdách raději využívejte **bodovou jízdenku**. Časový zámek je u této jediné přenosné jízdenky pouze jedna minuta. Tím ji může využít více osob. Jeden bod stojí 5 Kč, při cestě lanovkou na Hnědý Vrch a Zahrádky Express vám turniket odečte 18 bodů a oproti jednotlivé jízdě ušetříte za každou jízdu 30 Kč. Zahrádky 2, Modřín, Bónischovy boudy a Košťálka 1 jsou za 7 bodů. Na turniketu vidíte, kolik bodů vám ještě zbývá. Zůstatek bodové jízdenky pod 25 bodů si můžete nechat dobít nebo vyplatit. Čipovou kartu zálohovanou padesáti korunami vrátíte v automatu nebo v pokladně. **Vedlejší sezóna** s levnějším jízdným trvá do 11. 12. 2015 a potom opět od 21. 3. 2016. **Standard sezóna** je od 12. 12.

2015 do 24. 12. 2015, od 4. 1. 2016 do 29. 1. 2016 a od 29. 2. 2016 do 20. 3. 2016. **Top sezóna** je od 25. 12. 2015 do 3. 1. 2016 a od 30. 1. 2016 do 28. 2. 2016. S platným 1 až 7- denním skipasem máte zdarma jednu jízdu na bobové dráze v Relaxparku Pec, a denně 20% slevu na vstup do Aquacentra v Janských Lázních, do krytého bazénu v Trutnově a do ZOO Dvůr Králové nad Labem.

Skibus

Ve SkiResortu ČERNÁ HORA – PEC jezdí několik skibusových linek. Skibus **Červené páteřní linky** na trase Janské Lázně – Svoboda nad Úpou – Horní Maršov – Velká Úpa – Pec pod Sněžkou jede patnáctkrát a zpět osmáctkrát za den od 23. 12. do 20. 3. Zastavuje na všech autobusových zastávkách, celá trasa trvá maximálně 45 minut. Při nejhustějším odpoledním provozu je interval pouze 40 minut. Skibus **Modré páteřní linky** jezdí od 25. 12. do 13. 3. z Janských Lázní do Černého Dolu. Během dne můžete využít „rychlý“ skibus mezi zastávkami Hofmanky Express a Černým Dolem, se kterým přeprava z areálu do areálu trvá jen 10 minut. Skibus **Žluté páteřní linky** spojuje od 25. 12. do 13. 3. šestnáctkrát za den skiareál Černá hora s autobusovým a vlakovým nádražím ve Svobodě nad Úpou. Ve městě Pec pod Sněžkou jezdí další tři linky **CITY BUS**, první po trase hotel Horizont – Malá Pláň – Javor až do konce lyžařské sezóny (nejdéle do 27. 3.). Druhý po trase stanice lanovky Sněžka – autobusové nádraží – Javor a třetí Velká Pláň – Malá Pláň – Javor (nejdéle do 13. 3.). Město Pec pod Sněžkou z poplatků za ubytování hradí část provozu městských skibusů, proto nepotřebujete skibusenku, jako v Janských Lázních a v Černém Dole. Skibusy na všech trasách jsou určeny pouze pro zákazníky SkiResortu. V Janských Lázních jezdí CITY BUS od 25. 12. do 13. 3. okruhem po celém městě, stejně jako CITY BUS v Černém Dole.

Z Černé hory do Pece rolbou a na sjezdových lyžích

Velmi se osvědčilo lyžařské propojení Janských Lázní s Pecí pod Sněžkou zvané SkiTour. Od horní stanice Černohorského Expressu vás v intervalu 10 minut vyveze 300 metrů speciálně upravená rolba až pro dvacet lidí na nejvyšší bod trasy. Na lyžích sjedete tři kilometry do sedla pod Kolínskou boudou, kde nasednete do jiné rolby směřující k Pražské boudě. Odtud lyžujete do Pece. Pozdější návrat skibusem od stanice Javor trvá do Janských Lázní asi 35 minut. Služba je v ceně vašeho skipasu, v případě bodové jízdenky vám ubude 10 bodů. U řidiče rolby si můžete za 50 korun koupit jednorázovou jízdenku i běžkaři nebo pěší hosté.

Běžecké tratě, sánky a další služby

SkiResort zajišťuje úpravu trati pro běžkaře v celkové délce devadesát kilometrů. V návaznosti na lanovku Černohorský Express je pravidelně upravená sánkařská cesta dlouhá tři a půl kilometru s převýšením 560 metrů. Saně si vypůjčíte přímo u kabinkové lanovky v Janských Lázních. V areálu ve Svobodě nad Úpou na Duncanu, na Černé hoře na Sportu 3, v Černém Dole a rovněž v Pecí pod Sněžkou na Klondike 1 si na slalomové trati s časomírou můžete se svou školní nebo firemní skupinou uspořádat lyžařské závody. V areálech najdete půjčovny s vybavením, skiservis, lyžařské školy, úschovny zavazadel, občerstvení u stanic lanovek i v boudách na sjezdovkách. V horní stanici kabinkové lanovky na Černé hoře najdete odpočinkové místo s dětským koutkem, toaletami, sprchou, přebalovacím pultem a mikrovlnnou troubou. Novou Hospůdku na Formánkách, s dětským koutkem a zázemí pro lyžařskou školu najdete u dětských sjezdovek Formánek v Janských Lázních. Nalyžované kilometry si podle čísla vašeho skipasu najdete na stránkách www.skiline.cz. Zároveň si výsledek porovnáte s denním průměrem ostatních lyžařů. Na denně aktualizovaných webových stránkách SkiResortu jsou informace o stavu běžeckých tratí, sjezdovky vám přiblíží webové kamery.

SkiResort ČERNÁ HORA – PEC, provozuje společnost MEGA PLUS, Janské Lázně čp. 265, PSČ 542 25, infolinka 840 888 229, e-mail: skiresort@skiresort.cz www.skiresort.cz

V Malé Úpě jsou sjezdovky na Pomezních Boudách a U kostela, běžecké trasy v lokalitě Haida a také tu začíná a končí sedmdesátikilometrová Krkonošská magistrála. Pravidelně upravovaná trasa lyžařsky propojuje východ s Harrachovem na druhé straně hor. Letos poprvé můžeme vyzkoušet dvě nové aktivity určené milovníkům pohybu horskou přírodou na skialpinistických lyžích nebo tradičních běžkách s řádně zahnutou špičkou.

Maloúpské tisícovky v zimě

Radnice a informační centrum už v létě připravily pro aktivní hosty zajímavou výzvu – poznejte horskou přírodu Malé Úpy putováním na deset tisícimetrových vrcholů. V informačním centru na Pomezních Boudách si za symbolický poplatek vyzvednete vrcholovou kartu s popisem, se souřadnicemi satelitní navigace a s deseti políčky pro stvrzení každého výstupu. Na vrcholech najdete sloupek s kleštičkami, které vám procvaknou políčko v jiné děrovací kombinaci jako u kontrolního systému při orientačním běhu. S kompletní sbírkou vrcholů se vraťte do informačního centra pro potvrzení karty a malou originální cenu. Letního sbírání maloúpských vrcholů se může zúčastnit téměř každý, zimní putování je mnohem náročnější. K některým bodům nevedou v zimě užívané cesty a dojdete k nim jen na lyžích.

Sněžka 1603 m je nejvyšší bod Malé Úpy a výstup na ni může být v pravé zimě dobrodružství. Nad boudou Jelenkou začíná alpské pásmo se závějemí a občas krutým větrem. Snadnější je tyčovaná cesta Traverz s odbočkou na Obří hřeben, která vás dovede na vrcholový kužel Sněžky. Tady fouká téměř vždy. Sloupek s kleštěmi najdete na východní straně České poštovny, i ten může být po vánici zakrytý sněhem.

Svorová hora 1411 m není opatřená tyčováním, protože Horská služba doporučuje cestu Traverzem po úbočí mimo druhý nejvyšší vrchol Malé Úpy. Jeho zdolání je možné spojit s návštěvou Sněžky, ale propojující Obří hřeben projedete na lyžích pouze při dobrých sněhových podmínkách.

Čelo 1269 m a Tabule 1282 m jsou dvou vrchol Lesního hřebenu, který projdete během jedné lehké túry. Snadný výstup vede přes sjezdovku Pomezky k nižšímu Čelu s pokračováním po hřebenovém průseku na Tabuli. Krátký okruh vhodný pro seznámení se s pohybem na skialpinistických lyžích zahrnuje následný sjezd do Sovího sedla a návrat po Cestě přátelství na Pomezní Boudy.

Lysečinská hora 1188 m je také na hranici s Polskem. Od horní stanice lyžařského vleku U kostela na Pomezním hřebenu sem vede průsek s málo užívaným zeleně značeným chodníkem. Na hřeben vystoupáte po sjezdovce nebo z druhé strany od Pacesníku s horší orientací na roz-

Ještě zalesněný Lvi důl s novou cestou přes Jelení horu, březen 1983.

lehlé vrcholové planině. Jsou tu ovšem velmi hezké výhledy přes maloupský kostel ke Sněžce.

Jelení hora 1171 m je nejméně známým vrcholem ze všech deseti i proto je jeho zdolání zajímavé. K vrcholu půjdete volným terénem stejně daleko od lesní silnice u Niklova Vrchu jako od Šimových chalup. Geodetický vrchol označený dvoubarevnou tyčí bez navigace GPS nebo podrobné mapy s měřítkem alespoň 1: 25 000 budete hledat jen těžko.

Pěnkavčí vrch 1105 m je snadno přístupný od osady Pěnkavčí Vrch se stejnojmennou sjezdovkou. Zajímavější je výstup ze Spáleného Mlýna po Pěnkavčí cestě s výhledem ke Sněžce přes celý Lvi důl a závěrečným hřebenovým průsekem od západu. Při volbě náročnější trasy můžete za jeden den projet pět vrcholů v pořadí Čelo, Tabule, Svorová hora, Sněžka s finále na Pěnkavčím vrchu. Pozor, východní úbočí této hory je kvůli klidu v okolí přezimovací jelení obory celou zimní sezónu uzavřené.

Dlouhý hřeben 1085 m s vrcholem nedaleko známé křižovatky Cestník je v celé délce protknutý hřebenovou cestou usnadňující orientaci. V zimě není užívaná, proto vaše stopy mohou být v novém sněhu jediné.

Kraví horu 1071 m nedaleko historického centra U kostela obkroužila lyžařsky využívaná cesta, jejíž projetí je příjemným zážitkem. K vrcholu od ní vede průsek z jihu i severu. Nalezení značkovacího místa u dvoubarevné trigonometrické tyče dělalo letním hledačům překvapivě největší potíže.

Haida 1002 m s nově nalezeným výškovým maximem je snadno přístupná po stejnojmenné běžecké trase. Dřevěný značkovací kůl s děrovačkou najdete na největší pasece rozlehlého vrcholového platu. Prošlápnutá bývá i cesta z osady Smrčí od autobusové zastávky Za větrem.

Lvím dolem

Tisícihektarové údolí začíná pod vrcholem Sněžky a po sedmi kilometrech končí u Spáleného Mlýna. První turistické průvodce v 19. století ličily zdejší horskou krajinu jako romantickou až tajemnou. Po druhé světové válce Lvi důl zůstal poslední krkonošskou divočinou. Chodník podél potoka ručně postavený v letech 1883 až 1884 končil na Vasově louce. Postupně zarůstal nálety a zapadal vývraty. Nikdy sem pod Sněžku nedošlo auto, a když povodeň strhla úvodní most, jakoby na údolí lidé zapomněli. Vše změnilo rozhodnutí lesních hospodářů z roku 1974 o zpřístupnění zásob dřeva lesní silnicí „Lvi“. Od léta 1976 se během šesti let buldozery prohřabaly bažinami, sutěmi a potoky až k úpatí Sněžky. Více než polovina trasy vedla státní přírodní rezervací a zničila bohatě tvarované koryto Jeleního potoka, ledovcový reliéf, smilkovou Vasovu louku, odvodnila tři velká údolní rašeliníště a připravila Lvi důl o výjimečnost. Z Rennerovy hory zmizel

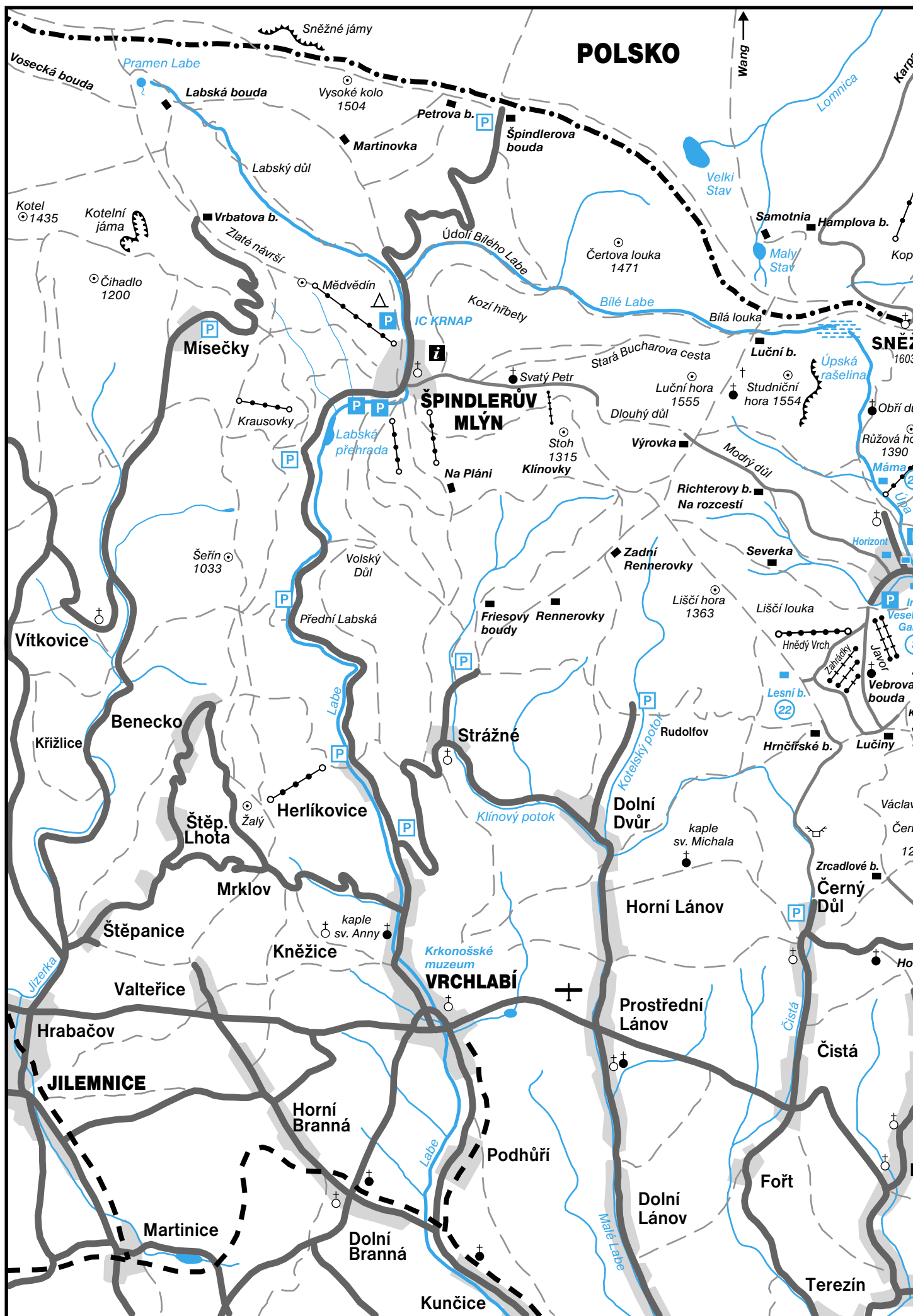
poslední původní tetřev hlušec. Narušení nejrozsáhlejšího komplexu lesa v Krkonoších urychlilo jeho rozpad při imisní kalamitě v druhé polovině osmdesátých let. Na lesní silnici „Lvi“ navázala cesta „Jana“ obcházející celou Jelení horu, protínající luční enklávy Šimovy chalupy a Niklův Vrch s ústím v osadě Smrčí pod Žacléřskými boudami. Způsob zpřístupnění Lviho dolu je drsnou vizitkou minulé doby, se kterou se snažíme vyrovnat. I přesto, nebo možná proto, vás zveme na poprvé v zimě zpřístupněnou jedenáctikilometrovou trasu. Podle množství sněhu rolna občas projíždí celou cestu od Žacléřských bud přes Lvi důl do Spáleného Mlýna, aby vám usnadnila průjezd na skialpinistických lyžích nebo běžkách. Až dojedete do místa zvané Velký polom, pochopíte, že výhled ke Sněžce je pro pamětníky starých časů stále sice úžasný ale bolestivý zároveň.

Jiří Havel na Celnici

Když se v Betlémě nedaleko Kuksu v červenci 1976 poprvé setkali Jiří a Václav Havlové, vážený fotograf krajiny Krkonoš byl mezi lidmi našeho kraje tím známějším Havlem. Tehdy žili nedaleko od sebe, Jiří v Trutnově a Václav za kopcem na Hradečku. Kromě přijetí měli společného přítel fotografa Bohdana Holoméčka z Janských Lázní, který je jako mnoho jiných seznámil. Bohdan je spoluzakladatelem zapsaného ústavu Paměť Krkonoš a s ním navrhl přivést ve spolupráci s obcí Malá Úpa Jiřího Havla do galerie Celnice na Pomezích Boudách. Václav Havel ve zdejší celnici byl už dávno, 2. září 1990 symbolicky otevřel mnoho let mezi Čechy a Poláky nesmyslně zavřenou hraniční závoru. Podobně jako byla návštěva prezidenta velkou událostí, je v nejvyšší položené galerii v České republice výstava připravená ředitelkou Paměti Krkonoš Evou Hrubou také důležitá. Jiří Havel na Celnici vystavuje své nejlepší černobílé snímky, z nichž mnohé jsou dobové originály. Výstavu navštivte do konce března od pondělí do soboty v čase 9 až 16 hodin.

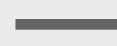
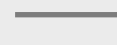
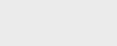
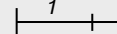
U příležitosti výstavy vyhlašují Paměť Krkonoš z. ú. a Obec Malá Úpa soutěž o nejlepší zimní fotografii Krkonoš. Snímky ohodnotí sám Jiří Havel a pro vítěze je připravena jeho kniha Krkonoše s věnováním. Své fotografie pošlete do 15. března 2016 na adresu info@pametkrkonos.cz.

Informační centrum Horní Malá Úpa, Pomezí Boudy, PSČ 542 27, tel.: 499 891 112, e-mail: info@malaupa.cz. Je otevřené denně od 9.00 – 17.00 hodin, mimo sezónu 10.00 – 16.00. Dobře se tu domluvíte německy i polsky. www.malaupa.cz

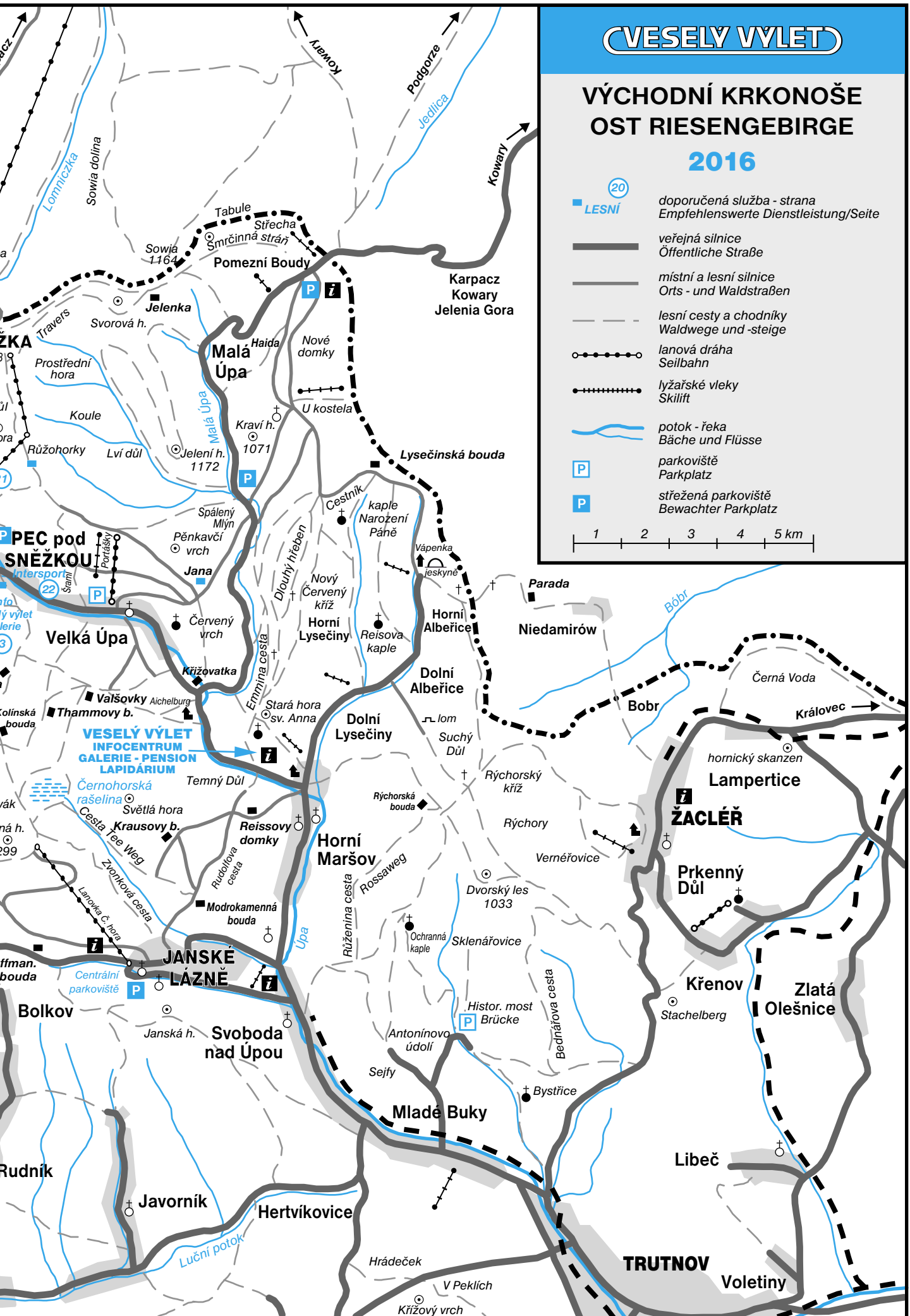

VÝCHODNÍ KRKONOŠE OST RIESENGBERGE

2016

- **LESNÍ** doporučená služba - strana
Empfehlenswerte Dienstleistung/Seite
- veřejná silnice
Öffentliche Straße
- místní a lesní silnice
Orts- und Waldstraßen
- lesní cesty a chodníky
Waldwege und -steige
- lanová dráha
Seilbahn
- lyžařské vleky
Skilift
- potok - řeka
Bäche und Flüsse
- parkoviště
Parkplatz
- střežená parkoviště
Bewachter Parkplatz

1 2 3 4 5 km

Lázeňský kulturní dům s restaurací na fotografiích z roku 1893.

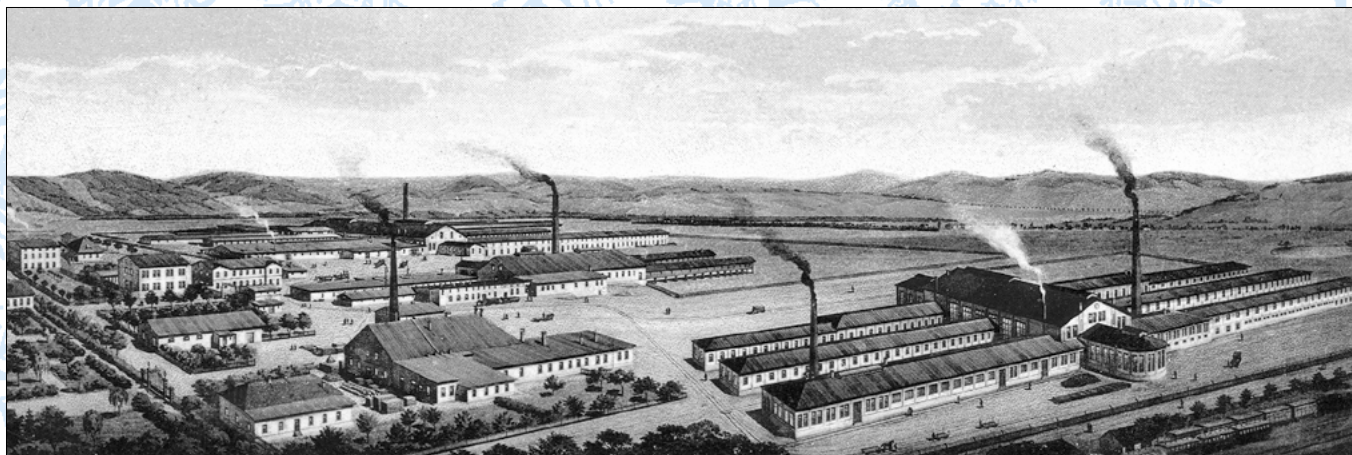
První lanovka v Československu vedla z náměstí v Janských Lázních na vrchol Černé hory už v říjnu 1928. Na vykáceném širokém průseku vznikla první sjezdovka v době, kdy se pěstovaly hlavně běžecské a skokanské disciplíny. Po válce tu proběhla řada sjezdařských závodů, ale Janské Lázně se coby lyžařské středisko propadlo do slabého průměru. Jako zázrakem se v posledních dvaceti letech vrátilo mezi významné lyžařské cíle a dnes je na absolutní špičce v ČR. Janské Lázně jediné mají osmimístnou kabinkovou lanovku a novou nejrychlejší šestisedačkovou lanovku u Hofmannovy boudy. Navíc jsou propojené lyžařsky, dopravně a skipasem s okolními středisky do největšího lyžařského regionu u nás.

Horské město Janské Lázně nežije jen lyžováním, poskytuje ve východních Krkonoších dvě ojedinělé služby. Zatímco v okolních sídlech všechna kina dávno zanikla, od 20. srpna 2014 vidíme všechny filmy díky nemalé investici města do dvou až tří týdnů po české premiéře. Radnici se podařilo získat finanční pomoc od Státního fondu kinematografie. Digitalizace podle světové certifikace nevylepšila jen obraz, ale nahradila monofonní zvuk sedmikanálovým formátem Dolby. Aktuální program na týden dopředu najdete na facebooku, stránky města uvádí program vždy na kalendářní měsíc. Zcela vyprodáno je v sále kina Vlast pravidelně první týden v lednu, kdy vystupuje Divadlo Jára Cimrmana. V Janských Lázních letos již po třídvacáté v řadě. Původní kino vzniklo po druhé světové válce v nejvýraznějším domě na náměstí. Roku 1888 v historizujícím slohu postavený lázeňský dům s restaurací se vyjímá vedle starší dřevěné kolonády. Stál na místě mlýna, jednoho z prvních stavení v Janské Teplici, jak znělo původní jméno lázní. Zajímavý lázeňský dům měl mansardovou střechu skoro jako Národní divadlo v Praze. Fasádu zdobilo bohaté štukování a ústřední socha múzy. Vysoká okna zajišťovala dostatek světla v prostorném sále, což při pozdější přeměně na kino způsobilo problém se zatemněním. Dřevěnou kolonádu zbořili před rokem 1904, aby mohli zakrýt Janský potok. Na nově vytvořeném mnohem větším náměstí postavili současnou dominantu města kolonádu v secesním stylu. S lázeňským domem se dvě výrazně zdobné budovy pěkně doplňovaly. Později Lázeňský dům přišel o větší část ozdob na fasádě i mansardovou střechu. Téměř sto let stará budova s kinem ustoupila stavbě nové radnice, ředitelství lázní a také modernímu kinu, do které-

ho chodíme rádi už od června 1983. V sousední Svobodě nad Úpou přišli o sál s kinem, proto jsou rádi, že jejich divadelní ochotníci mohou vystupovat v Janských Lázních.

Ojedinělé spojení horského sportovního střediska s lázněmi přináší výhody. Jistě jste si všimli, že při zakoupení nejméně jednodenního skipasu máte každý den jeho platnosti slevu dvacet procent na vstup do termálního bazénu s wellnessem. Aquacentrum najdete mezi náměstím a obchodní akademií. Z hlavní ulice sem odbočíte před evangelickým kostelem. Je otevřené v hlavní sezóně pro ne pacienty denně od 13 do 21 hodin. Má členitý rehabilitační bazén s vodní plochou 230 čtverečních metrů. Není určený pro skákání a trénink plavání, ale pro relaxační a rehabilitační program. Hluboký je od 1,2 do 1,5 metru a napuštěný léčivým pramenem. Bazén má vodní clony a protiproud, součástí jsou masážní a perličková lůžka, vnitřní i venkovní vířivky, parní box, sauna a ochlazovací bazénky. Obsazenost Aquacentra Janské Lázně si ověřte na hlavní stránce www.janskelazne.com. Děti do tří let sem s vámi mohou jít zdarma. V recepci dostanete čipovou kartu obsahující kredit na zakoupený čas pobytu. Tady si také objednáte osobně nebo na telefonu 499 860 111 den dopředu masáže či rezervujete ozonoterapii. Při ní podstoupíte celkovou nebo částečnou aplikaci, či budete jen inhalovat. Ozon má pozitivní léčivý účinek na poruchy imunity, na alergie, hojení kožních poškození a chronických infekcí. Ozonoterapie patří mezi základní metody psychické a fyzické regenerace. Aktivuje enzymatické antioxidanty pro zpomalení stárnutí a pomáhá likvidovat záněty v těle. Novinkou i pro pasantní hosty lázní je Havajská masáž Lomi Lomi a masáž lávovými kameny. Stále více lidí přijíždí do Janských Lázní individuálně a využívá nabízené procedury i v hlavním Lázeňském domě na náměstí. Tady po staletí vyvěrá z mnohasetmetrové hloubky termální minerální Janův a Černý pramen s teplotou 29 stupňů. Léčí pacienty už od 15. století a dal základ osídlení a využívání krásného místa pod Černou horou.

Informační centrum Janské Lázně najdete v dolní stanici kabinkové lanovky Černohorský Express. Je otevřené denně v zimě od 8.30 do 17.30. Tel. 499 875 186, e-mail: info@janskelazne.cz

Stoletá malovaná pohlednice ukazuje Breitovu a vpravo Schicketanzovu sklárnu.

Sníh je nejčastěji vyřčené slovo v hovorech lidí od Harrachova po horské město Žacléř na východní straně Krkonoš. Budou dostatečně vysněžené běžecké trasy, sjezdovky, přijde mráz pro výrobu technického sněhu? Sníh umožňuje zimní radovánky hostů a pro mnoho zdejších lidí je otázkou obživy a prosperity. I proto jsou sněhové vločky ústředním motivem tohoto vydání Veselého výletu. Ve dvou lyžařských areálech v místní části Žaclěře Prkenný Důl mají zařízení na výrobu technického sněhu. Areál Prkenný Důl zasněhuje šest sněhových děl a čtyři sprchy. Kilometrovou sjezdovku obsluhují dva lyžařské vleky. Areál Bret má sjezdovku vybavenou čtyřsetmetrovou dvousedáčkovou lanovkou a vlekem. Pro děti je tu provázkový vlek a pro úplné začátečníky pohyblivý pás. Svah zasněhuje pět sprchami a čtyřmi kanóny. Mezi místními i hosty Žaclěře je stále více vyznavačů běžeckého lyžování. Krkonošská magistrála vede od zámku na Rýchory kolem oblíbené občerstvovací stanice zvané horský hostinec Hubertus. U Rýchorského kříže se napojuje na hlavní trasu mezi Malou Úpou a Horním Maršovem. Výškový rozdíl ze Žaclěře k Rýchorské boudě je přes tři sta metrů se vzdáleností 6,3 kilometru. Při dobrých sněhových podmínkách město Žacléř upravuje trasy v oblasti osady Bobr. Vedou po loukách s malým převýšením a jsou vhodné pro klasický styl. První trasa začíná za porcelánkou u roztomilé sochy svatého Antonína Paduánského. Prochází dva a půl kilometru těsně pod Boberskou stráni až k turistickému hraničnímu přechodu do polské obce Niedamirów. Odtud rolna upravuje dvoukilometrový okruh u hranice. Pokračuje tříkilometrovým okruhem v hezkých partiích u Růžového paloučku, známého ve spojitosti s odchodem Jana Amose Komenského do exilu. Další trasy procházejí osadou Černá Voda až ke Královci. Na uvedené stopy se napojuje druhá běžecká trasa začínající v severní části Žaclěře u bývalé sklárny.

Sklárna v Bobru

Žacléřské černouhelné hlubinné doly umožnily vznik bohatého místního průmyslu. Díky kvalitnímu černému uhlí vyrostla dodnes prosperující porcelánka a ještě před tím sklárna. Ostatní krkonošské sklárny byly závislé na velké spotřebě palivového dřeva. To si uvědomil Augustin Breit a už po osmi letech prodal nově vybudovanou sklárnu v Temném Dole v nedalekém údolí řeky Úpy. Od majitele žacléřského panství svobodného rytíře Karla Půlpána koupil malou sklárnu nedařleko uhelných dolů v tehdy samostatné obci Bobr. S rodinou Breitů je spojený největší rozvoj sklárny, i proto mají na žacléřském hřbitově krásně provedenou hrobku. Vyráběli pro severočeské továrny na bi-

žuterii při energeticky nejnáročnější fázi tvorby skleněných předmětů především surové tyčové a duté sklo v mnoha barvách. Obchodní úspěch zvýšilo přivedení nyní opuštěné železnice těsně ke sklárně roku 1882. Potomci Augustina Breita byli dárči především pro církevní stavby. Krásné vitráže, připomínají manžele Richarda a Marthu Breitovy, zhotovené roku 1895 v kostele Nejsvětější Trojice. Bez překvapení jsou s motivem svatého Richarda a svaté Marty zobrazené s atributem draka. Na dohled od sklárny si v roce 1910 nechali postavit v historizujícím stylu třípodlažní vilu a o tři roky později hned vedle druhou. V první si již zjednodušenou fasádou i střechou je dnes velmi úspěšná lidová škola umění, druhá Breitova vila slouží od války zdravotnictví. Ve stejné době se do žacléřského sklárství zapojil Robert Schicketanz z významného sklářského rodu. V roce 1913 dokončil novou sklárnu podle projektu architekta Roberta Hemmericha z Jablonce nad Nisou. Jak je vidět vpravo na malované pohlednici odeslané ze Žaclěře 8. května 1916, od nové hutě vycházely na každou stranu tři dlouhé pavilony. Nebyly v nich jen provozy na tahání a sekání skla, ale i malé byty pro zaměstnané skláře. Ve stejném válečném roce vydavatel této pohlednice Schicketanz sklárnu stejně jako jeho soused Breit prodal Josefu Riedlovi z ještě slavnější rodiny sklářů. Po Velké válce sklárna zaměstnávala stovky místních lidí, než její provoz na vždy ukončila hospodářská krize v roce 1933. Ve sklárně sice nevznikaly krásné poháry, lustry či nápojové servisy, ale patřila sto let k hlavním podnikům Žaclěře a živila tisíce lidí. Dnes produkci připomíná jedna vitrina ve skvěle vedeném městském muzeu. Na vystaveném mačkáčím stroju v Bobru vyráběli korále, ze kterých také sestavili unikátní skleněný oltář v boční kapli zdejšího kostela. Součástí muzea je autorská výstavní síň. Při nedávné výstavě Aleny a Jaroslava Klempířových o Grónsku autoři prozradili, že při bádání objevili korále ze žacléřské sklárny na dávných oděvech grónských obyvatel. Větší část Schicketanzovy sklárny je zachovaná dodnes. Po letech chátrání se zde před třinácti lety zabydlela úspěšná česko-německá strojírenská firma KösterCZ zaměstnávající místní obyvatele. Další haly využívají živnostníci a technické služby města. Jestli napadne dostatek sněhu, mají to od brány továrny jen pár metrů do lyžařské stopy.

Městské muzeum Žacléř a Turistické informační centrum, Rýchorské nám. 10, 542 01 Žacléř, tel. 499 739 225, e-mail: muzeum@zacler.cz. Je otevřeno denně kromě pondělí od 9 do 16 hodin.

Krkonoše jsou více než sto let nejlepším místem pro lyžování v České republice, a také přes padesát let národním parkem s jedinečnou přírodou. Několikrát se tyto dva fenomény dostaly do střetu, když si nerozuměli ochránci přírody a lyžaři. Je čas ctít jasně stanovená pravidla. Dobře víme, kde můžeme ve volném terénu lyžovat, postavit nové lanovky se sjezdovkami a která místa zůstanou jen pro působení přírodních živlů. Vágní zákony v minulosti pomohly úředníkům na různých úrovních ohýbat pravidla podle potřeby. I proto vznikly takové úlety jako třeba motocyklová soutěž Šestidenní v roce 1972 devastující krkonošské cesty, před čtyřiceti lety dokončená stavba devítipodlažní Labské boudy na hraně Labského dolu, realizace lesní silnice v neporušeném Lvim dole nebo svážnice „Lavina“ v Labském dole v osmdesátých letech. Snad posledním chybným rozhodnutím v přísně chráněné 1. zóně národního parku zůstane udělení výjimky z poloviny devadesátých let pro stavbu horní části lanovky se sjezdovkou na Lysé hoře v Rokytnici nad Jizerou a povolení sídliště rekreačních bytů na Horních Misečkách v blízkosti 1. zóny. Dnes jsou kvůli pevněji zakotveným pravidlům v jednotlivých zónách Krkonošského národního parku (KRNP) takové realizace nepředstavitelné. K tomu přispělo zavedení zón národního parku před pětadvaceti lety, přijetí zákona o ochraně přírody v roce 1992. A z posledních kroků je odsouhlasení Plánu péče o národní park všemi obcemi a horskými městy Krkonoš. A také projevená vůle pravidla dodržovat.

Zóny v nové hranici

Státní přírodní rezervace v Krkonoších vznikly ještě před vyhlášením národního parku v květnu 1963. Jejich plochu v roce 1991 pokryla první a druhá zóna s omezením vstupu mimo značené turistické cesty. Změnou pravidel se před pár lety druhá zóna otevřela a prostor s omezeným vstupem se zmenšil. Ústupek ochránějí udělali již s vědomím zlepšeného stavu krkonošské přírody umožňující rozšíření první zóny do druhé, která se 1. října 2015 zvětšila na úkor třetí zóny. Nová oblast s přísnou ochranou omezující hospodářskou činnost je největší co kdy byla, ale rozsah zákazu vstupu se v podstatě vrátil do hranic před zrušením přírodních rezervací.

Nejcennější 1. zóna pokrývá od října 2015 skoro sedm tisíc hektarů unikátních ekosystémů arkticko-alpínské tundry, ledovcové kary, vrchovištní rašeliniště, porosty kleče, horské lesy, alpské louky i historické luční enklávy. Důležitou vlastností první zóny jsou přírodní procesy minimálně ovlivněné člověkem. To platí i pro smrkové porosty pravidelně poškozované větrem a následně kůrovci. V praxi mluvíme o bezzásahovém území. V první zóně nevznikají nové stavby včetně cest, naopak se některé likvidují. Příkladem je zahrazení velké plochy skládky dřeva v srdci Labského dolu nebo sedminásobné zmenšení zastavěné parcely pod Českou boudou při přeměně na Českou poštovnu na Sněžce. Stovky čtverečních metrů se podařilo sanovat v okolí Luční boudy, z několika kilometrů vrcholových cest zmizel nepůvodní vápenec. V 1. zóně se pohybujeme jen po turistických a zimních značených cestách. Nemůžeme lyžovat v karech a na hřebenech sbírat borůvky. Jádrová zóna národního parku zahrnuje hlavní hřeben od Jelenky po Voseckou boudu a čtyři ostrovy - Černohorské rašeliniště, hřeben Rýchor, Boberskou stráž a opuštěné lomy v Alberčicích.

Nyní trojnásobně zvětšená 2. zóna na rozlohu téměř deset tisíc hektarů zahrnuje ekosystémy lesa a květnatých horských luk sice přeměněných člověkem, ale svým vývojem směřujícím ke kvalitě 1. zóny. Lesní hospodáři věnují velké úsilí a nemalé finanční prostředky na vylepšení lesních porostů třeba návratem druhové pestrosti výsadbou jedle, buku či javoru. Podporují břízu a jeřáb, dříve bez milosti potírané „plevelné“ dřeviny. Během několika posledních let se proměnily obnovené mladé porosty na plochách vykácených v osmdesátých letech kvůli imisím

KRNAP v roce 1972.

kalamitě. Jsou prořezané na řídké zapojení, aby si ponechané stromy udržely co největší olíštění a tím i odolnost proti škůdcům. Od léta 2012 je devětadvacet historických lučních enkláv zařazeno do programu Life Corcontica přispívajícího k obnově hospodaření. Například historické osady v 2. zóně Modrý Důl, Růžohorky, Richterovy boudy, Šimovy chalupy, Klinovky a Zadní Rennerovky zachraňuje horské zemědělství před zarůstáním lesem a lesními bylinami. I takové úspěchy Správy KRNP přispěly k získání souhlasu s rozšířením dvou nejceněnějších zón od všech devětadvaceti krkonošských obcí zahrnujících 74 katastrálních území. Rozloha a vlastnosti 1. a 2. zóny se teď blíží pojetí zonace na polské straně Krkonoš, proto oba národní parky vytvořily v Evropě ojedinělý přeshraniční chráněný přírodní celek. Traily, tedy neznačené pěšiny a chodníky, okolo Lviho dolu po Biskupském chodníku a Messnerovým dolem, Klausovým dolem a přes Světlou horu, Růžovým dolem na Růžohorky zůstávají ve 3. a 2. zóně a proto je můžeme využívat. Jsou zakreslené stejně jako skialpinistické trasy třeba v nové mapě ROSY Pec pod Sněžkou a okolí v podrobném měřítku 1:15 000. Jen námi dříve doporučený trail z Liščí louky k Bufetu Na rozcestí po Horní Vodovodní cestě s Luisinou vyhlídkou se ocitl v první zóně, takže je nepřístupný.

Krkonošská sedmdesátka a Krakonošova stovka

V 1. zóně jsou nevíтанé hromadné sportovní akce. Pořadatelé se s tím musí vyrovnat. Krkonošská sedmdesátka vznikla dlouho před národním parkem, letos se 5. března vydá tisícovka lyžařů již na 61. ročník. Původně závod desetičlenných družstev vedl po hřebenech Krkonoš, jak měl i v názvu. Pamatujeme pět tisíc lyžařů sjíždějících ledovým svahem Luční hory k Výrovce, nebo nedostatek sněhu kolem Špindlerovy boudy, úzký průjezd klečí na Stříbrném hřebenu. Společné rozhodnutí pořadatele LOKO Trutnov a Správy KRNP před více než dvaceti lety převést trasu pro nyní pětičlenné týmy na upravované běžecké cesty do 2. a především 3. zóny prospělo kvalitě závodu i ochraně přírody. Pochod Krakonošova stovka odstartuje ve Vrchlabí v pátek 24. června po padesáté. Pouť vytrvalce zavede i na hlavní krkonošský hřeben, od vstupu do Schengenu před osmi lety také na polskou stranu. Správa KRNP odmítá všechny žádosti o pořádání závodů s cílem na Sněžce, proto se poprvé vloni K 100 vyhnula nejvyššímu vrcholu. Letos jednání spějí k nové dohodě. Vzhledem k dlouhé tradici akce pořádané místními lidmi a polí účastníků roztaženému na několik hodin nejspíš trasa půjde opět přes vrchol Sněžky. Loni z maximálně pěti stovek registrovaných vytrvalců se v limitu 24 hodin dostalo do cíle ve Vrchlabí 380.

Hranice první zóny v Obřím dole v zimě 2015.

Tetřívka jako trofej na Medvědí boudě.

Skalpy a ledopády

Nejlepší terény pro lezení na vodním ledu jsou na Mazáčkově piliři v Úpské jámě, v Čertově zahrádce, na zamrzlém vodopádu Pančavy a dalších ledopádech v závěru Labského dolu. Jenže všechny leží v uzavřené 1. zóně. Správa KRNP vyšla horolezcům vstříc a za přesně daných podmínek zpřístupnila jednu lokalitu v Labském dole. Náteky vodního ledu na skále na konci lyžařské cesty Buď Fit jsou dost příkré a vysoké pro dobrý trénink s mačkami a cepiny. Denně se tu může za dobrých teplotních a sněhových podmínek vystřídat maximálně šestnáct lezců, kteří se zaregistrují na webu Správy KRNP, telefonicky nebo osobně v informačním středisku Správy ve Špindlerově Mlýně. Tady si musí i po on-line či telefonické rezervaci cestou do Labského dolu vyzvednout papírové povolení pro případnou kontrolu strážcem NP. Na webu jsou i aktuální informace o zalednění a zajisté podrobná pravidla. Pro stále oblíbenější skialpinismus Správa KRNP připravila osm povolených tras a jejich kombinací. V 1. zóně vedou většinou po lyžařských cestách, ale například trasy Bílým Labem k Luční boudě, Bucharovou cestou na Kozi hřbet, Dlouhým dolem k Výrovce nebo Modrým dolem na Luční horu prochází terénem s hrozbou lavin a několika strmými ledovými partiemi. To povolené skialpinistické túry odlišuje od výletů na běžkách.

Omezení ve jménu černého ptáka

Větrná kalamita v říjnu 1930 a mnoho hektarů opuštěných a lesem postupně zarůstajících horských luk po druhé světové válce vytvořily řídké lesy s palouky, břizami a borůvkám, tedy optimální prostředí pro tetřívku obecnou. V sedmdesátých letech větší tetřev hlušeč mizel z tradičních stanovišť stejně jako rozsáhlé smrkové lesy. Ale tetřívka se dařilo dobře. I tak mi přišlo divné, že myslivci kohoutky lovíli i v přírodní rezervaci. Bylo jich jakoby všude dost. Tok tetřívka jsem pozoroval v květnu 1973 při rozednění na okraji pomalu zarůstající Reissovy muldy, tokaniště bylo jen dvacet minut chůze od Horního Maršova. O kus dál na louce pod Modrokamennou boudou tokali tři tetřívci vedle sebe. Nejkrásnější devadesátiminutovou podívanou mám v paměti z konce května 1981 na Obřím hřebenu pod Sněžkou. Kohoutek se při toku otáčel dokola, co chvíli vyskočil do výšky a rychle střídal sloky svého milostného zpěvu, totiž bublání a pšoukání. Po východu slunce vynikl modro-černý kovový lesk jeho peří i svitě bílé načechrané „spodní prádlo“ na zadečku pod roztaženou lyrou černých ocasních per. Nad vším vynikaly jasně červená pouška, tedy výrazné nadoční oblouky. Myslím, že není v Krkonoších krásnější přírodní výjev, než tok tetřívka na posled-

ním sněhu mezi vřesem a kosodřevinou, která mi tehdy posloužila jako úkryt. Většina setkání s tetřívky je krátká, často jen mžik a jsou pryč. Jejich plachost je pověstná, o to více mě překvapila svým chováním slepička v červenci 1973 v Reissově muldě. Jindy hnědým kropenatým peřím dobře skrytý pták těsně přede mnou vylétl a hned padl k zemi. Po třetím opakování mi došlo, že samička předstírá zranění, aby nepřítel odvedla od v trávě ukrytých kuřátek. Ve stejném místě potom v září hřadovalo na jedné břize osm černých kohoutků. Během sedmdesátých a v první polovině osmdesátých let jsem pozoroval krásné černé ptáky ve východních Krkonoších především na Signálu, Krausových a Velkých Tippetových boudách, Nad křižovatkou i u Aichelburgu na Světlé hoře. Krásný tok probíhal na Černohorském rašeliništi, v pasekách nad Vlašskými boudami, na Liščí hoře i mezi kleči v okolí Výrovky, v Sovím sedle a na Lesním hřebenu nad Pomezními Boudami. V zimě jsem tetřívky potkal na Rýchorách, v Modrém i Obřím dole, na Dlouhém hřebenu a především v nejvyšší části Lviho dolu. I tak byl patrný postupný úbytek způsobený těžbou imisemi zasažených lesů, chemickým postřikem přemnožených housenek obaleče modřínového, zarůstáním starých holin s úbytkem břizy i turistickým ruchem v nových lokalitách. Podle pozorování ornitologů od devadesátých let do dneška tetřívci zmizeli z Rýchor, zanikla bohatá populace kolem Dolního a Horního Maršova. Stabliní počty jako na začátku devadesátých let nyní zůstávají v 1. a 2. zóně a také třeba na Dlouhém hřebenu. V absolutních číslech ornitologové odhadují maximálně 130 kohoutků, z toho necelých sto na české straně Krkonoš. Slepičky vedou tak skrytý život, že je nelze spočítat. Problémem je izolovanost jednotlivých skupinek s klesající genetickou pestrostí. Lov je dvacet let zakázaný v celé České republice, přesto se o přežití krásných černých ptáků strachujeme. Krkonošská populace tetřívka je spolu s krušnohorskou poslední udržitelná. Na Šumavě jejich počet klesl za posledních třicet let na pouhých pět procent. Klíčové pro přežití krkonošských tetřívků je klidné přezimování v ledovcových karech a okolí. S obavou sledujeme zoufalou snahu zachránit poslední nosorožce nebo stabilizovat sloní stáda rozvrácená pytláctvím a ničním přírodní krajiny. Ale skrytý boj o přežití svádí i náš tetřívka obecný. Proto strážci národního parku potírají nelegální skialpinismus a lezení na ledových stěnách v karech. Proto Správa KRNP nepovolila úpravu běžecké stopy na svážnicích okolo Dlouhého hřebenu. Proto jsou i další omezení. Uvolňování mladých lesních porostů s podporou břizy naopak přispívá k záchraně kriticky ohroženého tetřívka. Většina hostů ani obyvatel Krkonoš lesklé černé ptáky nikdy nespatri na vlastní oči, ale věřte, jsou tady a zaslouží si nejvyšší ochranu.

Lesní bouda v zimě 1965 a o padesát let později.

Když se podíváte na plastickou mapu Krkonoš nebo na letecký snímek Pece pod Sněžkou, lépe si uvědomíte, jak úzké místo spojuje obrovský masiv Černé a Světlé hory s hlavním hřebenem Krkonoš. Tady leží horní část Zahrádek, Hrnčířských bud a luční enkláva s Lesní boudou. Krkonošská lyžařská magistrála by ani jinudy nemohla vést. Ve východní části hor nenajdete lepší místo pro začátek běžeckých túr. I proto Lesní bouda nabízí ubytovaným hostům vedle snadného nástupu do sjezdařského lyžařského areálu v Peci různorodé trasy. Běžky nazujete na zápraží a můžete využít až sto kilometrů upravených cest. Kolem projíždějící lyžaři zase mají ze stopy velmi blízko do výtečné kuchyně. Kousek od Lesní boudy je jeden z mála rovných úseků, kde často trénují běžecké styly lyžařské skupiny s instruktory.

Východní směr upravené a dobře značené magistrály vás doveče přes Lučiny k Černé hoře. Za sedlem u Kolínské boudy odbočuje doprava k vrcholu Černé hory. Na několika místech jsou hezké výhledy zpět na Liščí horu, Lučiny a hlavní hřeben se Sněžkou vzadu. Z nejvyššího místa upravené trasy na Černé hoře odbočuje doprava malý okruh. Zavede vás na jižní stranu hory a k horní stanici Černohorského Expressu. Vy se ale vydejte ve směru magistrály. Za Černou Pasekou zatočíte na dlouhý sjezd kolem Velkých Pardubických bud k Modrým kamenům a travers ke Krausovým boudám. Odtud mezi dvěma chalupami stoupá upravená cesta k vrcholu Světlé hory. Horní úsek k Signálu je jednou z nejhezčích pasáží celého okruhu. Z nejvyššího bodu sjíždíte k Pětice. Tady můžete túru prodloužit o variantu přes Vlašské a Thammovy boudy. Z Pětice se táhlým stoupáním vrátíte zpět k Černé hoře. Od Václaváku bezpečně sjedete na Lučiny a u Lesní boudy jste za pár minut. Celá trasa má vyfrézovanou stopu pro klasický styl a je dost široká na bruslení.

Západní směr Krkonošské magistrály vede od Lesní boudy po Dolní Vodovodní cestě. Po mírném dlouhém sjezdu přijedete na horskou silnici od Strážného, která vás doveče na křižovatku cest u Lahrových bud. Pokračujte po magistrále na Friesovy boudy, z nejzápadnější části masivu Liščí hory je pěkný pohled na Klínové boudy. Odtud vystoupáte k Bufetu. Na rozcestí a pokračujete po upravené trase kolem Výrovky až do srdce východních Krkonoš na Bílé louce s Luční boudou. Cesta ke Sněžce sice není upravená, ale bývá lyžaři pravidelně projetá. Zpět k Lesní boudě nejspíš zvolíte trochu kratší trasu přes vrchol Liščí hory.

Za specialitami na Lesní boudě

Již šestým rokem je Lesní bouda certifikovanou ekofarmou s chovem ovcí a koz pro maso. Řadu let před tím si majitelka Markéta Kreiplová s rodinou stanovila dlouholetou vizi nabízet v restauraci něco mimořádného v návaznosti na produkci farmy. Proto je Lesní bouda známá specialitami z jehněčího, kůzlečího i skopového masa. V denním jídelníčku běžně naleznete mezi hotovými jídly kůzlečí nebo jehněčí ragú s bramboráčky, pečenou jehněčí kýtu na černé omáčce s bosáky, jehněčí nebo kůzlečí roládu s listovým špenátem a bramborovým knedlíkem, grilované speciality z jehněčích paneček s višňovou omáčkou a mandlemi, nebo smetanovou omáčkou a houbami. Na jídelním lístku se někdy objevují i velmi neobvyklá jídla jako jsou jehněčí hřbety na zelenině pečené vlobalové gondole, či jehněčí kolínka s poctivou bramborovou kaší nebo jehněčí kotletky na česneku se staročeskými bramborami i skopové klobásky dle vlastního receptu. Kde jinde, než na hřebenech Krkonoš turistům nabídnout ochutnávku zapomenutých jídel podle starokrkonoských receptur budských hospodyní, jakými jsou například krkonošské sejkory nebo kyselo z chlebového kvásku. Na Lesní boudě ochutnáte také grilované kozi sýry se slaninou a zelenými fazolkami nebo se zakysanou smetanou a brusinkami, či s rajčatovým pyré a grilovaným lilkem. Drvoštěpský chleba je s pomazánkou z kozího tvarohu, čerstvých bylinek a česneku. Sladký kozí tvaroh s žahourem, tedy klevelou z borůvek a perníku, překvapí neznalé svojí neobvyklou lahodnou chutí. Pro vás, co nejste milovníky skopového, jsou v nabídce další speciality jako třeba vepřová líčka na víně, vepřová kotleta na pívě a medu, marinovaná řepa s dýňovými semínky, borůvkové knedlíky a tradiční svičková. Všechny pokrmy doplňují v boudě pečené rohlíčky a toustový chléb. Na webových stránkách Lesní boudy najdete během roku mnoho pozvání na gurmánské večery. Zastavte se na místě s krásným výhledem z 1100 metrů nad mořem do širokého kraje pouhých dva a půl kilometru od Pece pod Sněžkou a dvacet minut od rozhledny na Hnědém Vrchu. Po citlivé rekonstrukci s důrazem na zachování tradiční atmosféry Lesní bouda nabízí ubytování ve dvou až čtyřlůžkových pokojích z části s vlastní koupelnou. Pro náročnější hosty je připraven prožitek ve venkovní vírivce

Lesní bouda, ač v Peci pod Sněžkou, má poštovní adresu: Černý Důl čp. 187, PSČ 543 44, tel., fax: 499 896 343, mobilní: 602 148 099, e-mail: info@lesnibouda.cz, www.lesnibouda.cz, příznivé ceny, domluvíte se i německy.

Bouda Máma v zimě 1925 a o devadesát let později.

Do vyhlášeného hotelu Bouda Máma jezdí v zimě především sjezdaři. Jestli mezi ně patříte, víte, že o vás bude dobře postaráno. Dva hotelové skibusy se v dvacetiminutovém intervalu točí mezi lyžařským areálem Ski-Resort a Boudou Máma. Po deseti až dvanáctiminutové jízdě vás vysadí přímo u hlavní pokladny pod sjezdovkou Javor. Máte i jistotu, že se odtud vždy bez dlouhého čekání dostanete pohodlně zpět do hotelu. Individuálně si dohodnete i odvoz na večerní lyžování. Do Boudy Máma můžete přijet i bez vlastního vybavení, v hotelové půjčovně si lyže nebo snowboard vyberete. Jestli jste začátečníky nebo vyrazíte lyžovat po delší době, vyzkoušejte své schopnosti nejprve na sjezdovce přímo u hotelu. Není dlouhá, ale dětem, začátečníkům nebo jen pro krátké svezení vyhovuje. Pro ubytované hosty je zdarma. Malý provázkový vlek využijí nejmenší děti. Pro případ nedostatku sněhu je připravené sněžné dělo, které sjezdovku pokryje technickým sněhem. Na svah je vidět i z hotelové terasy. Je příjemné sledovat, jak se vaše děti na lyžích snaží. Snad právě tady objeví svou celoživotní zálibu v lyžování. Hotel spolupracuje s profesionálními lyžařskými instruktory. Chcete-li lyžovat na Javoru, Zahrádkách či Hnědém Vrchu bez dětí, využijete dvou až tříhodinovou službu hlídání. Hotelovým skibusem si zajedete do hlavního lyžařského areálu s jistotou, že je o vaše malé dobře postaráno. Při hezkém počasí se vydejte na celodenní okruh SkiResortem. Hotelový skibus vás vysadí u Javoru, přesednete na velký skibus do Janských Lázní. Vyzkoušíte sjezdovky na Černé hoře včetně nové tratě Hofmanky. Od horní stanice Černohorského expressu vás rolba označená SkiTour vyveze na vrchol Černé hory a vy na lyžích po dobře vyznačené a upravené cestě sjedete do sedla u Kolínské boudy. Tady na vás čeká další rolba s cílem u Pražské boudy, odkud sjedete k hotelovému skibusu u Javoru.

Z Boudy Máma se snadno dostanete i na nejlepší běžecké tratě východních Krkonoš. Skibusem dojedete k Javoru, po lyžařské cestě jste za pár minut u lanovky Zahrádky Express, kterou překonáte hlavní stoupání k upraveným trasám. Doleva se vydáte na okruhy kolem Černé a Světlé hory, doprava po Krkonošské magistrále buď kolem Liščí hory, nebo po neupravované trase přes vrchol Liščí k hlavnímu hřebenu Krkonoš. Od Boudy Máma je vidět do Modrého dolu. Tudy můžete na kopce vystoupat nebo se vrátit od Výrovky dolů do Pece. Sjezd Modrým dolem na běžkách není jednoduchý, ale průměrný lyžař jej zvládne. Kolem hotelu vede skialpinistická trasa č. 6 Růžovým dolem pod lanovkou na Sněžku. Výstup je při dobrých sněhových podmínkách stejně zajímavý jako sjezd v prašanu. Nahoru si v prudkých pasážích vyzkoušíte skialpinistické otočky, protože ani na pásech nejde stoupat přímo. Hřebenovou túru si usnadníte jízdou lanovkou na vrchol Sněžky. Dolní stanici máte jen kousek od hotelu.

Wellness hotel Bouda Máma

Vladimír Nikl přeměnil obyčejnou boudu na čtyřhvězdičkový hotel. Po modernizaci pokojů a restaurace v původní roubené části chalupy přibyl tříhvězdičkový hotel, později rozšířený o čtyřhvězdičkovou moderní budovu. S restaurací a sportovním zázemím je hotel propojený podzemní chodbou. Všechny prostory jsou nekuřácké a mají pokrytí rychlým internetem. Do objektů s dobře vybavenými hotelovými pokoji a apartmány se vstupuje vlastním vchodem s lyžárnou se skříňkami a sušáky na boty. Wellnessový program tvoří především bazén s protiproudem a vířivka. Po ochlazení v Kneippově lázni mohou následovat masážní sprchy. Pro hosty je připravená relaxační část s absolutním klidem a čtyřmi saunami. Vyberou si mezi tradiční finskou, solnou, laconiem nebo bylinkovou. Sportovní vybavení hotelu nabízí hřiště na squash, stolní tenis, posilovnu se sedmi stroji včetně kola na spinning a stepper. Venkovní hřiště na tenis, volejbal a nohejbal se v zimě mění na oblíbené kluziště navštěvované hosty ze širokého okolí. Jinou zábavu poskytuje bowlingová dráha nebo biliár. Nejmenší děti se zabaví v dětském koutku. Ubytování hosté mají až tři vstupy do wellnessu a sportovní části zdarma. Po úzké cestě k boudě vyjíždějí jen hotelové vozy řízené profesionálem. Hosté parkují v údolí v garážích a na vlastním parkovišti. Při pobytu pět nocí a více v pensionu v pokoji 3* a v hotelu v pokoji 4* dostane každý dospělý jízdenku na novou lanovku na Sněžku. Nabídka neplatí při platbě šeky a objednavce přes zprostředkovatele.

Součástí areálu hotelu Bouda Máma je pizzerie, v jejíž peci od brzkého rána pečou vlastní staročeský kváskový chléb. Je podáván jako příloha k různým specialitám. Krkonošské kyselo dostanete místo na talíři přímo v bochníku chleba. Vždy ve čtvrtek ožije venkovní altánek při grilování kytý naložené v nálevu a místní chléb je opět výbornou přílohou. Mezi stálé speciality patří krkonošská vepřová pečeně se žemlovými knedlíky a švestkovou omáčkou, krkonošské bramborové nočky se zelím a uzeným nebo tkalcovské bramborové placky s jablky. Kuchyně je založená na českých jídlech a nabízí i několik lehkých variant. Naopak v pizzerii poznáte to nejlepší z italské kuchyně, všechna jídla tu připravují z originálních italských surovin. Čtyřjazyčný bohatý jídelní lístek obsahuje moučníky ke kávě, poháry a odpolední svačiny. Točí se tu Plzeň a Gambrinus. Vinotéku zásobuje italské vinařství Zonin.

Bouda Máma wellness hotel v Peci pod Sněžkou čp. 124, PSČ 542 21, majitel Vladimír Nikl, tel. hotel: 602 304 989, tel. rezervace: 244 465 666, e-mail: hotel@boudamama.cz, www.boudamama.cz. Dohlavíte se i německy, polsky a anglicky.

Na skialpinistických lyžích přes Liščí horu.

Skialpinistické túry podle Rudolfa Kopka

Než si koupíte skialpinistické vybavení, využijte nabídky nejlepšího sportovního obchodu v Úpském údolí. Od Intersportu v přízemí hotelu Pecr na hlavní křižovatce v Peci pod Sněžkou vyrazte v rámci testovacího úterý na seznamovací skialpinistickou túru. Při první návštěvě vám půjčí kvalitní boty, lyže a hole zdarma. Potřebujete jen zimní sportovní oblečení. A čelní lampu, protože se v plné sezóně startuje v 17.30. Se zkušeným průvodcem projdete po lyžařské cestě na Hnědý Vrch, vystoupáte po černé sjezdovce, na prudkém svahu vyzkoušíte skialpové otočky. Výklad pokračuje i při krátké zastávce na Lyžařské boudě, protože součástí krkonošských túr všech zaměření jsou návštěvy horských bud. Do Pece sjedete přes členitě Zahrádky, při dobrém počasí zkusíte i jízdu v prašanu. Intersport v Peci je oficiálním testovacím centrem skialpinistického vybavení firmy Scott. Její boty a lyže nyní patří na špičkové nabídky. S tímto kvalitním materiálem se za půldenní výpůjčkovou cenu vydejte na oblíbené čtvrteční svitání na vrcholu Sněžky. S průvodcem vyjdete dvě a půl hodiny před východem slunce po trase Intersport, Šraml, Růžohorky, Sněžka. Do Pece se vrátíte po skialpové trase pod lanovkou. Požádejte průvodce o ukázkou práce s lavinovým vyhledávačem. Účast si předem dohodnete přes internet nebo osobně v obchodě. Na pravidelné akce v Peci zve Intersport zájemce na facebooku, kde za dobrých sněhových podmínek vyhláší třídenní víkendové skialpinistické kurzy. Letos první proběhne od 22. do 24. ledna.

Zakladatelé Intersportu v Peci pod Sněžkou manželé Kateřina a Rudolf Kopkovi sportují od malička. Soutěžili ve volejbale, hokeji, na divoké vodě, hodně lyžují a jezdí na horském kole, lezou a chodí po horách. Po vysoké škole byli úspěšní manažeři, pracovali na vrcholných pozicích i v mezinárodních firmách v zahraničí. Sportovat a odpočívat jezdili na chalupu do Dolního Dvora a najednou zjistili, jak moc se do Krkonoš těší a jak neradi se potom vrací do hlavního města. Jednoho dne si řekli: Neopakovatelný život nejde promarnit jen usilovnou prací. Na vrcholu sil našli odvahu život změnit. V Praze vše prodali a před dvěma lety se přestěhovali na trvalo do Krkonoš. V právě dokončeném hotelu Pecr zřídili moderní obchod se sportovním zbožím s licenci známé značky Intersport. Konečně mohou spojit profesní dovednost s koníčky, tedy především sportem v horách. A nám přibylí v posledních letech tak vzácní noví sousedé.

Sportovní obchod s půjčovnou a servisem

Intersport nabízí kvalitní zboží pro aktivity v Krkonoších, v zimě především sjezdové, skialpinistické a běžecké lyže, boty, hole i snowboardy. V Peci jsou testovacím centrem pro naši generaci kultovní značku sjez-

Rudolf Kopecký ukazuje poslední modely lyží.

dových lyží Völkl. Slalomky a obřáčky mají ve čtyřech nejvyšších modelech, od února již v novém provedení 2016 - 2017. Lyže pro pohodové sjezení, juniorské modely i typy pro náročné sportovní lyžování si můžete půjčit a po vyzkoušení koupit nebo za běžné půjčkové vrátit. Kvalitní vybavení s nejnovějšími modely najdete i v půjčovně. Všechny použité lyže projdou servisem. Horkovzdušně vysušené boty a helmy ještě ošetří ozonová dezinfekce. Proto jsou pro dalšího hosta opět voňavé. V obchodě vám vysvětlí vlastnosti jednotlivého druhu sportovního oblečení, jaké vybrat kalhoty a bundu na lyže a jaké na běžky. Výběr v široké škále funkčního prádla nezvládnete bez zkušeností. Také se dozvíte, proč skialpové kalhoty mají strečové vlastnosti, kšandy a spodek nohavíc zpevněný kevralem. Do rucksaku potřebujete strčit slabou bundou s nevlhnoucím teflonovaným peřím, abyste se na vrcholu mohli přiblížit a kochat se výhledy bez drkotání zubů. Důležitý je výběr rukavic, na túry si tu pořídíte slabší a ještě druhé zateplené navrch. Mají i s upraveným prstem pro dotykový telefon nebo GPS. Vyberete si potravinové doplňky včetně energetické bomby pro soutěže a náročné túry, lyžařské vosky TOKO, čelové lampy, brýle sportovní i civilní. Poradí vám s koupí batohu, pro celodenní túry stačí velikost do 35 litrů nebo větší ledvinka se zabudovanou měkkou sekci na nápoj. Úroveň zboží v Intersportu Pecr je od střední po vybavení nejvyšší kvality. Najdou tu své i nároční klienti, když si chtějí pěknou věc udělat radost. Proto třeba mezi běžnými helmami najdete designové provedení s broušenými krystaly od firmy Swarovski. Ale stále platí, dobrá helma pro dítě poskytne pocit bezpečí vám rodičům.

Na zimní sezónu připravený obchod zaujme jednou zvláštní nabídkou. V Intersportu si můžete vypůjčit snowbike, tedy horské kolo od firmy Scott pro jízdu po sněhu. Podhuštěné pneumatiky široké přes 11 centimetrů a lehké převody vám dovolí vyjet po tvrdém sněhu i na hřebeny hor. Při prvním setkání se zimním cyklistou na lyžařské cestě nedaleko Liščí hory jsme se lekli, teď je to jedna z dalších zimních radovánek. Letní půjčení elektrokola Scott využije v Intersportu mnohem více hostů, díky dobíjecím stanicím, třeba na zmíněné Lyžařské boudě, mají překvapivě daleký dojezd. Ale to už je letní nabídka služeb a zboží pro cyklisty, turisty a běžce. Servis lyží a v létě kol vám v Intersportu udělají i na vašem vlastním vybavení.

Intersport v Peci pod Sněžkou čp. 188, PSČ 542 21, majitelé Kateřina a Rudolf Kopkovi, tel.: 602 638 000, otevřeno denně 8.30–18.00, www.sportpec.cz, facebook: [sportpeccz](https://www.facebook.com/sportpeccz), domluvíte se i anglicky, německy a rusky.

Tisk Ofset a.s. – Dům tisku Trutnov

Kompletní tiskový servis
pro pensiony, hotely, boudaře i chalupáře

- grafické návrhy
- digitální, ofsetový a velkoformátový tisk
- krátké dodací termíny

Tisk Ofset a.s., Spojenců 282, Úpice, tel.: 499 881 171
Dům tisku Trutnov, Pražská 59, tel.: 491 618 613
tiskofset@tiskofset.cz | www.tiskofset.cz

VINOTÉKA NADE DNEM WINE BAR

skvělá stáčená a lahvová vína, posezení u čaje nebo kávy nekuřácké prostředí, Wi-Fi připojení, bezbariérový vstup, dětský koutek, ochutnávky vín, besedy a koncerty

Uspořádejte u nás rodinnou oslavu, večírek, firemní akci!

Přizpůsobíme otevřací dobu, zajistíme občerstvení, točené pivo i dopravu k vám domů.

HORNÍ MARŠOV, Třída Josefa II. čp. 83,
otevřeno po–čt 14–20, pá–so 11–22

Chcete-li dostávat elektronické pozvánky na příští akce, napište na vinoteka@nadednem.cz.

www.nadednem.cz, tel. 734 479 229

STAVEBNÍ A INŽENÝRSKÁ FIRMA KLIMEŠ S.R.O.

PILA MARŠOV

Třída Josefa II. 227, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 147, e-mail: stavby@klimesmarsov.cz / www.klimesmarsov.cz

Trámy, fošny, prkna
Krovy a roubenky
Obklady fasád, ploty
Pořez vašeho dřeva
Expresní řezání

Stavební práce a projekty
Tesařské práce
Truhlářské výrobky
Štětované cesty, zidky
Broušení kotoučů a listů

VESELÝ VÝLET®

ochranná známka

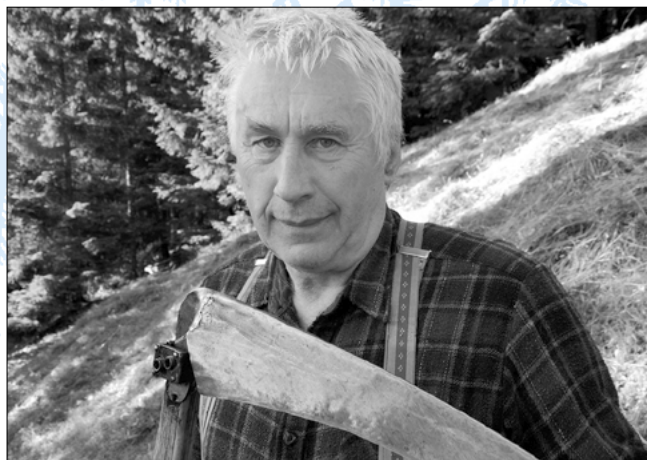
Sezónní noviny Veselý výlet, Temný Důl čp. 46, 542 26 Horní Maršov, tel. 499 874 298, e-mail: info@veselyvylet.cz, www.veselyvylet.cz, vydavatel/redaktor: Lenka, Miloslav a Pavel Klimešovi, jazyková úprava: Jarmila Klimešová, grafická úprava: Květa Krhánková, ilustrace: Květa Krhánková, Zdeněk Petira, Stanislav Špelda, fotografie: Hans Bönsch, Jiří Bruník, Vladimír Doleček, Jaroslav Falta, Hugo Gleissner, W. Hahn, Vilém Heckel, Josef Jeschke, Josef Klimeš, Pavel Klimeš, Pavel Štecha a archiv vydavatelů, sazba: Tisk OFSET a.s. Úpice, tel. 499 881 171, tisk: Profi-tisk group s.r.o., Olomouc, překlad do němčiny: Hans-J. Warsaw, překlad do polštiny: Andrzej Magala, uzávěrka: 10. 12. 2015, náklad: 50.000 kusů, z toho 27.000 kusů v české, 15.000 v německé a 8.000 v polské verzi. Máte-li zájem o zaslání vydání Veselého výletu (příště 46/léto 2016) poštou, pošlete spolu s adresou 40 Kč, jste-li z České republiky nebo 190 Kč, jste-li v cizině nebo si noviny objednejte osobně v informačním centru Veselý výlet v Temném Dole nebo v Peci pod Sněžkou.

Veškerá autorská práva vyhrazena!

Narodil se jako Anton před sedmdesáti lety ve třetím dílu Maršova půl roku po skončení světové války, kterou rozpoutali a krutě vedli Němci. Doma mluvili místním dialektem. Kvůli jazyku se kdysi stali Němci. Předci byli Rakušané a za Němce by se určitě neoznačili. Nejspíš přišli do Krkonoš při dřevařské kolonizaci v 16. století. Můžeme zatím jen spekulovat, že z příjmení Berger původem z Pustertalu v Jižním Tyrolsku při rozlišování rodin vzniklo jméno Missberger. Pro první sčítání lidu roku 1869 úředníci zavedli kolonku - rodný jazyk. Kdo napsal Deutsch měl od toho času německou národnost. Bez velké námahy jsme našli zatím nejstaršího Antoninova předka Christiana Missbergera. Narodil se v druhém dílu Maršova roku 1684 a Tonda je nejméně osmou potvrzenou generací ve východních Krkonoších. Do osmi let neměl žádné občanství. Všechny sousedy už dávno odsunuli, ale šestičlenné rodině Wenzela Missbergera nikdo neřekl, jestli tu zůstanou napořád. V létě 1945 odvedli jejich dobytek do nového kravína, na jména krav se neptali. Tím skončilo několikasetleté hospodaření Missbergerů na jednom z devíti lánů tehdy ještě samostatné obce Maršov 3. Původně jejich lán zahrnoval i horskou samotu Krausovy boudy. Nejméně od 18. století se o něj na mnoha parcelách dělili se sousedními rodinami Krause, Kühnel a Hofmann. Missbergerové měli krátce také jednu z osmi letních bud na Růžohorkách. I když roku 1945 o louky, pole a les přišli, chodili s maminkou na kletsi a houby jenom „do jejich“ nedaleko Reissoových domků. Až po měnové reformě v červnu 1953 dostali československé občanství a mohli si koupit zpět vlastní chalupu. Wenzel i nadále spravoval sousedům po večerech boty a na ševcovském stroji opravoval tašky a ruksaky. To dělá Antonín snad z památky k otci dodnes. Ovšem nikdy neměl tak na kvap, jako táta před odchodem sousedů do transportu. Tehdy chudým horalům až do rána opravoval podpatky střeviců, tedy schoval do nich snubní prstýnky a medailonky po mamince.

Ještě na vysvědčení ze čtvrté třídy má Antonín napsanou čtyřku z češtiny. Pak se to zlomilo, hlavně od spolužáků se naučil perfektně česky. Později rodiče dětem zaplatili soukromého učitele, aby je doučil spisovnou němčinu. Při studiu strojírenského inženýrství v Praze potřeboval více čísla než slova, ale to už dávno užíval i pro myšlení češtinu. Tondova starší sestra Gerda takové štěstí se vzděláním neměla. V roce 1947 udělala přijímací zkoušky na obchodní akademii v Trutnově. Prvního září si sedla do lavice, ale když profesori zjistili, že je Němka, poslali ji domů. V patnácti směla nastoupit jen jako pomocná síla v maršovské nemocnici. Na stejnou obchodní akademii mnohem později přišla jako profesorka Tondova manželka Marie. S rodiči se česky nikdy nebavili, maminka Hilda uměla málo, otec Wenzel se během vojenské služby za 1. republiky naučil trochu slovensky. Se starousedlíky dodnes Tonda mluví společnou mateřštinou. Nedávno svezl z Maršova do Trutnova o dvacet let mladší dceru dřevaře Richarda Sagassera ze Sagasserových bud. Spustil na ni v místním dialektu a ona odpovídala česky. Až v půli cesty najednou bez mrknutí oka přešla do jiným těžko srozumitelné němčiny z Aupatalu, s kterou oba vyrůstali.

Bratři Josef a Antonín Missbergerové se už v šedesátých letech při sportu spřátelili s našim otcem. S námi mladšími se lépe poznali při jiné příležitosti. Hodiny na věži maršovského kostela se zastavily tak dávno, že jsme ani nepamatovali, kdy ukazovaly čas naposledy. Snad v roce 1968, kdy odešel do Německa Richard Renner, a pak je neměl denně kdo natahovat. Zrezivěly ručičky i ciferník, stroj z roku 1898 byl plný holubího trusu. Dohodli jsme se, že z lana na věži opravíme venkovní ciferníky a zdatní technici Missbergerové uvedou do chodu hodinový stroj. Rozebrali a složili mechanismus, aniž

Otec Antonína Missbergera si přivydělával sekáním luk na hřebenech Krkonoš. Tonda i další chlapi z rodu udržují tradici, dvaadvacet let pořádají osvětové sekání u chalupy Tája ve Velké Úpě Nad Křížovatkou.

by jim chybělo nebo přebývalo jediné kolečko. Zabrало nám to všem spoustu času, ale za ten hezký pocit, kdy v létě 1987 opět ukazovaly a každou čtvrt hodinu odbíjely čas, to stálo. A taky za sblížení s Tondou a Joskou. Oni potom po dvaadvaceti letech práce v oddělení inovací elektrotechnického podniku ZPA v Trutnově s přáteli zprivatizovali maršovskou pilu. Za těžkých ekonomických podmínek ji splatili a skoro dvacet let většinu finálních výrobků vyváželi do Německa. Zpracovali tisíce kubíků krkonošských smrků. Tonda byl přes den ředitelem společnosti KUMIHAL, ale brzy ráno a odpoledne pracoval v provozu. Světová krize v roce 2008 těžce zasáhla dřevařský průmysl. Josef náhle zemřel a Tonda se pomalu chystal do důchodu. Shodou okolností jsme od jeho party pilu koupili, myslíme, že díky důvěře založené už tehdy při opravě kostelních hodin. Ovšem dodnes je Tonda od šesti do osmi hodin ráno na pile. Než přijdou pracovníci, otevře bránu, omete sníh, pak poradí, jak vyměnit ložisko v rozmitací pile, kam se obrátit kvůli náhradnímu dílu na frézu v truhlárně. A ještě si vzal nový úkol. Z popudu zapsaného ústavu Paměť Krkonoš navštěvuje zbylé starousedlíky, kteří po válce zůstali v Dolním a Horním Maršově. Vedle rodokmenu se jich ptá na důvod, proč zrovna jejich rodina ve starém domově vydržela. Většinou kvůli profesi dnes již zemřelých rodičů, ale jsou i jiná vysvětlení. Třeba na podzim 1946 tři rodiny stály s rancí několikrát u cesty na spodním konci Dolních Albeřic, ale na nákladák odvázející sousedy do sběrného tábora v Mladých Bukách se opakovaně nevešly. A proč tu zůstala Missbergerova rodina? Můžeme se jen dohadovat. Tatínek byl předválečný sociální demokrat, nesloužil v německé armádě a měli starou chalupu, kterou nikdo z nově přichozích nechtěl. Asi hlavním důvodem byla Wenzelova profese. Kromě hospodaření a příležitostně ševcoviny dvaadvaceti let v Eichmannově papírně v Dolním Maršově míchal směsi do speciálních papírů. Práce s grafitovým práškem se mu stala osudná, zemřel v pětadesáti s úplně zničenými plícemi. Při té vzpomínce Antonín připomíná, že otec chtěl po únoru 1948 s rodinou odejít do Německa, ale už je nepustili. Na půdě jejich chalupy v Maršově 3 od léta 1945 dodnes leží šest bedýnek přichystaných pro uložení nejnnutnějších věcí do transportu. My jsme moc rádi, že je nakonec Missbergerové nepoužili a mohli jít mnohým příkladem v pracovitosti, skromnosti a slušnosti. A taky nám pomohli pochopit jak je to s českými Němci.

**Pamětní deska věnovaná Josefu Mühlbergerovi
z dílny Jany a Petra Benešových.**

**Ředitelka neziskovky Paměť Krkonoš Eva Hrubá
s diplomem pro vítězku soutěže.**

Bylo to uprostřed noci, jedné ještě teplé, temné, podzimní noci, a já jsem stál na nástupišti před dlouhým vlakem. Nevěděl jsem, proč jsem tam ještě stál, neboť dveře nákladních vozů byly už zavřené. Ve vagónech bylo mrtvé ticho, přestože byly naplněné lidmi. Díky povolení jsem mohl přijít k vlaku, naposledy dát sbohem dvěma spřáteleným rodinám, které nyní seděly na slámě za zavřenými dveřmi nákladních vagónů. Patřili k vysídlencům, jak se zkrásleně nazývají ti lidé, kteří byli „odstraňováni“ ze země.

Nemělo už žádný význam stát tu uprostřed noční temnoty a ticha, protože žádný pohled ani slovo rozloučení už nemohlo být vyměněno. Přesto jsem dál čekal na odjezd vlaku. Unavený jsem se upřeně díval na ty pohřebně černé uzavřené vagóny. Moje oči si zvykly na tmou a při pohledu do noci viděly, že na hřebenech hor leží první sníh. Stříbrem zalité Krkonoše se vyjímaly pod bezhvězdnou oblohou.

Pohled na bílý sníh mi připomněl starého profesora, kterého jsem zahlédl v davu lidí, když je přiváděli k vagónům. Vysoký, hubený muž, jako vždy bez pokrývky hlavy, s těsně přiléhavými sněhobílými úhledně učešnými vlasy. Jeho vzpřímenou chůzi věk nepoznamenal. Svůj majetek, který mu bylo umožněno vzít si s sebou, nesl v kufru v jedné ruce a pod druhou paží v dlouhé krabici. Byl vdovec, jeho sestra, která mu vedla domácnost, byla odvezena na práci u nějakého zemědělce v kraji. V naší ulici vlastnil dům s velkou zahradou, které se v důchodu věnoval s láskyplnou péčí; byl vnímán jako starý latinář, jako pravý agricola pius/svědomitý hospodář, zbožný venkovan, který, když to počasí dovolilo, na ni každý den pracoval.

Jak těžké muselo být rozloučení s jeho zahradou a s jeho psem, přítulným, poslušným a živým zvířetem? A tak se ptám, co se stalo se psem, bez kterého nebyl profesor na procházce nebo ve městě nikdy viděn? I od něj se musel odloučit, protože brát si s sebou psy bylo zakázáno.

Zmátla mě bolest, která vždy doprovází konečné loučení. Bída a osudy oné doby ohromily srdce tak, že začalo trpět, protože nemohlo pochopit, co se den za dnem odehrává.

Poté jsem už čekal, že vlak konečně odjede, a chtěl jsem, aby má zbytečná přítomnost zde byla konečně u konce. Také vojenské hlídky již netrpělivě postupovaly po nástupišti sem a tam. Ze tmy se vynořila skupina mladých uniformovaných a ozbrojených mužů, kteří se rozdělili po dvojicích, odsunuli dveře vagónů a nastoupili. Měli udělat ještě jednu kontrolu osob a zavazadel. Nebylo slyšet nic hlasitého, jen občas prudká slova. Záře baterek se mihaly sem a tam. Potom se opět zavřely dveře a četa mladých mužů zmizela.

Všiml jsem si něčeho tmavého před jedním vagónem, přistoupil jsem a poznal profesorova malého psa. Bylo mi okamžitě jasné, co se stalo. Místo svého majetku si profesor vzal s sebou v krabici psa. Muselo se to nějak rozhlásit. Hlídkka psa hledala, našla a vyhodila z vagónu.

Seděl na zadních, poslušně mlčel, jako když byl v krabici. Pozorně čekal s pohledem upřeným na vagón. Věděl, že jeho pán vyjde a půjde s ním domů, protože bylo mimo dosah jeho chápání, že ho tam může zanechat.

Vlak se pomalu rozjížděl, jako by byl přetížen. Pes se napřímil, začal štěkat na vagón, rozběhl se a skákal na něj. Běžel stále rychleji vedle jedoucího vlaku, opakovaně skákal na vagóny, v nichž už dávno jeho pán nebyl. Stále hlasitěji a zoufaleji štěkal na ujíždějící vlak. Štěkot se proměnil v bolestné zakňučení a zmlkl. Zadní červená světla posledního vagónu byla ještě chvíli vidět a potom rychle zmizela za zatáčkou.

Pes ležel mrtvý mezi kolejemi. Stál jsem, díval se na nehybné zvíře a přemýšlel. Hlídkka mi drsnými slovy nařídila to zvíře, toho německého psa, vzít a odnést. Právě to jsem chtěl udělat, ale nevěděl jsem, jak bych to měl provést a nevyprovokovat hněv hlídky.

Tak jsem vzal mrtvého na ruce jako dítě a nesl ho přes nástupiště a dál němými, prázdnými, tmavými uličkami. Před domem profesora jsem se ujistil, že mě nikdo nepozoruje. Otevřel jsem branku, našel vedle napůl zrytého záhonu rýč, vykopal hrob, uložil psa dovnitř a zaházal ho hlínou.

Zítřka nebo pozítří, tak jako tak v předvídatelné době, budu i já sedět na slámě ve vagónu nákladního vlaku a budu odstraněn ze země. Až přijedu do Německa, zjistím, kde profesor žije, a napíšu mu, že pes leží pohřbený na jeho zahradě. Bude mu útěchou to vědět.

–překlad Kateřina Erbenová–

Projekt věnovaný na podzim 2015 česko-německému spisovateli Josefu Mühlbergerovi připravily zapsaný ústav Paměť Krkonoš a Společnost česko-německého porozumění Trutnov – Krkonoše (též VV 44/2015). Vedle konference, dobového korza a odhalení pamětní desky na budově někdejšího německého gymnázia v Trutnově projekt vyhlásil také studentskou překladatelskou soutěž z německého jazyka. Profesor Hans Pichler pro studentský překlad vybral krátkou povídku Josefa Mühlbergera Der arme Hund přibližující poslední chvíle ve starém domově. Vítězku soutěže Kateřinu Erbenovou z vrchlabského gymnázia, vybrali porotci Hana Jüptnerová a Luboš Zelený z osmnácti soutěžních příspěvků studentů středních škol regionu Trutnov – z Gymnázia Trutnov, Městského gymnázia Úpice, Gymnázia Dvůr Králové nad Labem, Gymnázia Vrchlabí a Obchodní akademie Olgy Havlové Janské Lázně.

Jedním z vytýčených úkolů neziskové organizace zapsaný ústav Paměť Krkonoš je vytvoření historického adresáře všech domů kraje pod Sněžkou včetně již zaniklých (vice VV 44/2015). Sešavení stavebně historického vývoje známé horské boudy je jednodušší než u bezejmenné chalupy. Podobu „obyčejných“ domů nezachytily dobové pohlednice, turistické průvodce neuvádí žádné údaje a kroniky většinou o takových objektech mlčí. V archivech najdeme jen strohé úřední údaje. Hlavním zdrojem písemností, fotografií a vzpomínek jsou rodinné archivy a výpovědi jejich majitelů. Odhalují příběhy lidí z konkrétního domu především z období druhé poloviny 19. století až po současnost. Někdy mají rodiny zpracovanou i starší historii formou rodokmenu. A protože stále platí, že nejlépe poznáme a pochopíme barvitou historii na konkrétních příbězích, jsou rodinné archivy skvělým a důležitým pramenem.

Bývalé pekařství čp. 37 v Horním Maršově patří k nejzajímavějším domům v obci (též VV 12/1998). I proto je už dvacet let chráněnou kulturní památkou. Renate Töle se narodila už v Německu, i tak jsme se od ní o domě jejich předků mnohé dozvěděli. Poprvé do starého domova s matkou Paulou rozenou Tamm přijela v šedesátých letech, potom na velké setkání starousedlíků spolupřádané obci Horní Maršov v srpnu 1994. Po mamčině smrti nám věnovala dobové fotografie dřevné chalupy s výrazným rizalitem. Pod ním pekařští pomocníci skládali mouku, aniž by zmokla. Na jiných snímcích jsme poznali jejího pradědu pekařského mistra Heinricha Tamma. Také jeho syny Josefa, Franze a nejmladšího Alfreda, který pekárnu i řemeslo převzal. Vzácným přírůstkem do archivu jsou vedle rodných, oddacích a úmrtních listů dokumenty z roku 1945. Alfred Tamm zemřel v srpnu 1931 ve věku sedmatřiceti let. Pekárnu a malý obchod se smíšeným zbožím pak vedla s pomocníky jeho žena Paulina, později i s oběma dcerami Annou a Paulou. Národní správce Bohumil Lívár s ní 17. července 1945 za účasti finance a člověka z národního výboru sepsal seznam zabaveného zboží a inventář obchodu i pekárny. Proto víme, jaké zboží se s průměrným rabatem 18 % v létě 1945 v Maršově prodávalo. V pekárně zabavili také 5464 kilogramů mouky v šesti družích i tři a půl tuny uhlí. Celkem ohodnotili zásoby na devatenáct tisíc korun, tedy bez sedmdesáti šesti haléřů. A 20. srpna ještě pečlivě sepsané vybavení bytu a 5130 korun uložených v maršovské spořitelně. Podepisování protokolů Paulinou Tammovou se její dcera Paula nezúčastnila. Podle dokumentu s razítkem Policejní sběrný tábor A.E.G. v Trutnově byla až 9. října 1945 „propuštěna ze zajištění a předána úřadu ochrany práce a tudíž nabyla nároku na potravinové listky“. Továrna A.E.G., dnes budova okresního úřadu, byla pověstnou mučírnou, kde po 8. květnu 1945 skončili mnozí nacisté, ale i nevinní lidé a jak dokládá případ Pauly Tammové i mladé dívky. Když nám dokument Renate Töle předávala, jen si povzdechla, jak tehdy její právě sedmnáctiletá matka v obávaném vězení trpěla. Zatímco o rok později 7. července 1946 odjížděla Paulina Tammová s oběma dcerami transportem do ruské okupační zóny, na severu Maďarska si museli ve slovenské vesnici Pilliszentkereszt naložit na stejný dobytčí vagon své věci jiní vyhnanci. Slovinci Schleichovi s německy znějícím jménem nevěděli, kam je úředníci nasměrují. Nakonec skončili na podzim 1946 v Krkonoších v opuštěné a vybydlené pekárně

čp. 37 v Horním Maršově. O osudech svých předchůdců mnoho nevěděli, až Tereza Bílová dnes provdaná Štěpánková natočila o své babičce Irmě Schleichové Dufkové v roce 2011 absolventský dokumentární film Cesta domů. I s využitím našeho archivu zachytily příběh o vyhánění lidí z jejich původních domovů. Tereza film nejprve promítla při Otevřeném muzeu v Horním Maršově a potom na festivalu dokumentů v Jihlavě, Cannes, na Ukrajině, v Rusku. Z festivalu Dobromysl si přivezla cenu za nejlepší dokument. Film odvysílala i ČT ART. Schleichovi v chalupě čp. 37 žijí dodnes. Pro nás osobně je zajímavé, že děda Josef Klimeš si v létě 1945 prohlížel i pekárnu Pauliny Tammové, ale potom rodinu přivedl do jiného domu. I taková poznání přinese práce Paměti Krkonoš.

S Alfredem Tippeltem, manželkou Traute a hendikepovaným synem Klausem jsme se poprvé potkali před dvaceti lety ve Velké Úpě v chalupě jejich někdejšího souseda Friedricha Kneifela. Alfred se před osmdesáti lety narodil na Prostředním Výsluní v chalupě čp. 98 s dříve nejběžnějším příjmením východních Krkonoš. Na podzim 1946 se ocitli jako mnozí z Velké Úpy u Baltského moře, dnes s rodinou žije v přístavu Stralsund. V posledních několika letech s pečlivostí středoškolských učitelů spolu s manželkou zaznamenali a zpracovali informace o řadě rodin nejen z Velké Úpy. Přivezli ke skenování nebo nám věnovali originály fotografií mnohých z nich. Roztřídění a zpracování jejich materiálů na jednotlivé domy zabere spoustu času i profesionálnímu historikovi, kterého by spolu s archivářem Paměť Krkonoš ráda zaměstnala. Řada rodinných snímků lidí z Velké Úpy pochází z fotoateliéru Hugo Gleissnera, který měl v dnešním pensionu U Pece čp. 131 v centru Velké Úpy. Proto nás mrzelo, že řemeslníci při nedávné opravě střechy nalezené negativy vyhodili. Jedna od Tippeltů získaná fotografie zachycuje Gleissnerovy dcery s dětmi sousedů přímo před ateliérem. Ve výkladní skříni za nimi jsou vystavené portrétní fotografie i nabízené pohlednice Krkonoš, které dnes kupujeme na burzách a v aukcích. Rodokmen Alfreda Tippelta zpracovaný do 18. století obsahuje předky z Velké a Malé Úpy, Lysečín, Temného Dolu i Vrchlabského horského dílu. Ale důležitější jsou jinde nezaznamenané poznámky k jednotlivým osobám a událostem.

V rodinných albech najdeme překvapivě i osoby, domy a události, které se k majitelům jakoby nevztahují. Thomas Berger nám věnoval album a dokumenty své maminky Anny, která se narodila v Horním Maršově v domě čp. 100, který kolem roku 1905 postavil její děda obchodník Anton Kühnel. Dnes je tu restaurace U Čerta a po válce tu měl náš děda Josef Klimeš pekárnu, než mu ji komunisté roku 1949 také sebrali. Mezi fotografiemi z Maršova je překvapivě v albu nalepená hájovna na Hnědém Vrchu čp. 43 v Peci pod Sněžkou i s hajným Tippeltem. Díky této identifikaci se nám podařilo přiřadit jeho jméno k jiným fotografiím dávno uloženým v archivu.

I pro takovéto nálezy Paměť Krkonoš vybuduje dokumentační centrum s badatelnou a archivem, které se v příštích letech pokusí zpřístupnit veřejnosti prostřednictvím pracovního nazvané internetové „Corconpedie“. Zatím musí pro sběr a prvotní zpracování stačit kancelář a archiv Veselého výletu.

Obyvatelé pekárny Heinricha Tammy v Horním Maršově.

Josef, Alfred i Franz Tamm sloužili v císařské armádě.

Berthold Tippelt v létě 1938 drží v náručí syna Alfreda u chalupy čp. 98 ve Velké Úpě.

Fotograf Hugo Gleissner zachytil roku 1935 své stejně oblečené dcery s dětmi se sousedství.

Hajný Vinzenz Tippelt z hájovny čp. 43 v Peci pod Sněžkou.

INFORMAČNÍ CENTRUM VESELÝ VÝLET GALERIE - SMĚNÁRNA

v Temném Dole v Horním Maršově, tel.: 499 874 298

v Peci pod Sněžkou, tel.: 499 736 130

e-mail: info@veselyvylet.cz

www.veselyvylet.cz

denně 8.30 - 18.00

Účastnické odznaky významných lyžařských závodů v Krkonoších

Mistrovství ČS v Jilemnici 1931

Běžecské závody
v Janských Lázních 1938

Běžecské závody v Harrachově 1938

Běžecský závod na Mísečkách 1938

Májový závod v Obřím dole 1935, 1938, 1947

Dělnická olympiáda
v Janských Lázních 1937

Sjezdařské závody ve Š. Mlýně 1956

Mistrovství ČS ve Š. Mlýně 1947, 1958

Běžecské závody ve Vysokém 1954

Krkonošská sedmdesátka 1976, 1980, 1984, 1997